

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XVI./STEVILKA 2

CELOVEC, DNE 9. JANUARJA 1964

CENA 2.— SILINGA

Univ.-Prof. Dr. Anton Hilckman:

Heimliches Europa

EIN HEISSES EISEN

Zu den Sorgen der slowenischen Volksgruppe in Kärnten

(Erschienen in der Zeitschrift für Kultur und Geistesleben „Begegnung“, Köln, 10/1963)

Bravcem prinašamo zanimiv prispevek o koroških Slovencih. Napisal ga je univ. prof. dr. dr. A. Hilckman iz Mainz.

Spoznanje, da tudi narodnostne manjšine bogatijo evropsko kulturo zakladnice, je nedvomno vodilo prof. Hilckmana, da je na zborovanju Unije evropskih manjšin 1956. leta ob Baškem jezeru na Koroškem zavrnil trditve nemških nacionalistov, da koroških Slovencev sploh ni, pač pa je neki vmesni narod „windischjarjev“ že popolnoma vključenih v nemški kulturi „krog“, ki nočejo ničesar slišati o slovenskem jeziku in tega jezika tudi ne razumejo, da izvajajo Slovenci z dvojezično šolo nasilje nad Nemci in podobno, z utemeljitvijo, da so prav slične zahteve najboljše in najjasnejši dokaz, da se je nad koroškimi Slovenci vršilo nasilje in raznarodovanje in da sta nemški narod oziroma sedanja avstrijska vlada dolžna popraviti to zgodovinsko krivico.

To naj bo kratek uvod za boljše razumevanje nemškega originala.

Unter Europäern, die dieses Namens wert sind, darf eine Einsicht, zu deren Sprecher wir uns wiederholt gemacht haben (vgl. u. a. unsere Ausführungen in „Begegnung“, Februar 1963, S. 43–46 „Heimliches Europa/Nationale Minderheiten und „kleine“ Volksgruppen in Europa) als bona fide nicht mehr anzweifelbar gelten: nämlich die, daß die Erhaltung der „kleinen“ Volksgruppen und der nationalen Minderheiten ein gesamteuropäisches Anliegen sei; denn auch diese „kleinen“ Völker gehören zum Reichtum Europas. Die Assimilation dieser „kleinen“ Volksgruppen und Minderheiten durch die „großen“ Staatsvölker bedeutet nicht nur den Verlust unersetzlicher geistiger Werte für die „kleinen“ Volksgruppen selber, sondern auch ein Ärmwerden Europas, zu dessen Reichtum und dessen geistiger Vielgestaltigkeit auch die kleinste der „kleinen“ Volksgruppen noch das Ihrige beiträgt.

Nicht überall finden die Sorgen, die Befürchtungen und die Hoffnungen einer „kleinen“ Volksgruppe bei den „großen“ Völkern Verständnis und einen solchen Willen zur Hilfe, wie es die Bündner Rätoren in der Schweizer Eidgenossenschaft finden. Gelegentlich wurde sogar behauptet, es gäbe fast eine traurige Regel, daß, je größer das „große“ Volk, umso geringer das Verständnis für die Sorgen und Nöte der „kleinen“ Volksgruppen sei. Fast alle haben zu klagen; generell wird man sagen dürfen, daß heute zu den berechtigten Mindestforderungen der „kleinen“ Volksgruppen und Minderheiten eine angemessene Pflege und Förderung der eigenen Sprache in den Schulen gehört und gehören darf, ja muß. Gerade hier hapert es noch fast überall; zum Beispiel ist das Bretonische, wenn es auch heute noch von fast einer Million Menschen gesprochen wird, als im höchsten Grade gefährdet zu bezeichnen, weil in der Schule nicht nur so gut wie nichts für die Erhaltung des Bretonischen getan wird, sondern oft genug direkt gegen die Heimatsprache gearbeitet wird.

Als das Paradebeispiel der direkten Verfolgung einer nationalen Minderheit galt die Lage der Südtiroler im faschistischen Italien; durch Hochzuchtung standortfremder Industrien und künstliche Förderung italienischer Einwanderung wurde versucht, die Südtiroler im eigenen Lande zur Minderheit zu machen. Seit 1945 hat sich aber doch in Südtirol einiges, wenn auch nicht alles geändert; die Südtiroler haben ihre eigenen Schulen; die Zweisprachigkeit des Landes ist offiziell anerkannt; und vor allem kann man seit 1945 nicht sagen, daß Italien in Permanenz ein Attentat auf die Seele des einzelnen Südtirolers begehe. Wir haben diesen Ausdruck, der manchen befremden wird,

Papež Pavel VI. je poromal v Sveto deželo

4. januarja, okoli 9. ure, je odpotoval papež Pavel VI. z rimskega letališča Fiumicino v Sveto deželo. Na rimskih ulicah ga je pozdravljala tisočglava množica ljudi. Na letališču pa so se poslovlili od njega najvišji vatikanski državni funkcionarji, italijanski ministrski predsednik s člani vlade in člani diplomatskega zbora.

Med potjo v Aman (glavno mesto Jordanije) je papež poslal pozdrave poglavarjem držav nad katerimi je letelo njegovo letalo. Ko je letalo letelo nad Grčijo, je poslal pozdrave kralju Pavlu in grškemu ljudstvu. Zatem je poslal pozdrave ciprskemu predsedniku Makariosu, ko je letalo letelo nad tem otokom. Ob libanonski obali so prišla papeževemu letalu naproti libanonska lovška letala, ki so ga spremljala, dokler ni papežovo letalo zapustilo libanonskega zračnega prostora. Ko je letalo letelo nad libanonskim ozemljem, so v vseh cerkvah zvonili. Papež je poslal libanonskemu predsedniku Šehabu poslanico s pozdravi. Podobno je nad prestolnico Sirije Damaskom, poslal po radiu pozdrave sirskega predsedniku Mohamedu Hafezu ter želel srečo in blaginjo Siriji.

V Jordaniji

Ob 12.14 je papežovo letalo prispelo na amansko letališče. Ko se je papež pojavil na vratih letala, so izstrelili 21 topovskih strelcev v pozdrav, naproti pa mu je prišel jordanski kralj Husein, ki je mohamedanske vere, s člani vlade. Papežu sta dve deklici izročili oljčne vejice. Zatem sta kralj Husein in papež odšla v posebno dvorano na letališču, kjer sta imela kratek razgovor.

Kralj Husein je izrekel dobrodošlico papežu. Papež se je v svojem odgovoru zahvalil za prisrčen sprejem; v svojem govoru je navedel številne citate iz posameznih psalmov. Oba sta govorila v angleščini.

Potem je papež v avtomobilu nadaljeval pot v Jeruzalem. Pot od Amana do Jeruzalema je dolga 90 kilometrov. Med potjo v Jeruzalem se je sprevod ustavil ob reki Jordan, na kraju, kjer se zatrjuje, da je Janez Krstnik krstil Kristusa. Tu se je zbralo prebivalstvo Jerihe, ki je priredilo papežu prisrčen sprejem.

V Jeruzalem je papež prispel skozi damaščanska vrata. Sprejeli so ga jeruzalemski guverner, veliki mufti in številne druge osebnosti. Zvonovi vseh cerkva so zvonili. V Jeruzalemu se je zbrala tako velika množica, kakršne niso pričakovali. Zaradi tega sploh niso mogli izvesti predvidenega programa, ki so ga skrčili na minimum. Okoli papeža so se zgrinjali ljudje vseh narodnosti in vseh ver ter ga pozdravljali mahajoč z oljčnimi in palmovimi vejicami.

Papež je v Jeruzalemu peš prehodil „kri-

žev pot“ in se ustavil pri vsaki od štirinajstih Kristusovih postaj.

Nato je papež vstopil v baziliko „Svete-ga groba“. V cerkvi je papež maševal in imel ob tej priložnosti kratek govor.

Odšel je nato na sedež apostolske delegacije, kjer je sprejel jeruzalemskega grško-pravoslavne patriarha Benetiktosa, armensko-pravoslavne patriarha Derderjana, razne katoliške osebnosti in konzularni zbor. Zvečer je papež odšel v getzemanški vrt in v tamkajšnje cerkev.

V Betlehemu je občinski svet sporočil, da so eno glavnih ulic, ki ni še imela imena, imenovali po papežu Pavlu VI.

Proti Galileji

Ko je papež naslednji dan zapuščal Jeruzalem, se je kolona avtomobilov le s težavo pomikala proti Nazaretu. Straže so pojačili. Šest jordanskih džipov je spremljalo sv. očeta in sicer trije spredaj in trije za kolono. Papež je bil oblečen v rdeč talar, Medtem ko so ga množice navdušeno pozdravljale, jih je papež neprenehoma blagoslavljal.

Na svoji 100 km dolgi poti, se ni nikjer ustavil, niti v deželi Samarijanov. Sel je mimo Gibeona, kjer je Jozve zapovedal soncu, naj obstane. Pot ga je peljala mimo Mizpe, kjer so Judje kronali Savla za kralja. Vozili so po isti poti, kjer je hodila nekoč Abrahamova karavana. Prispeli so do meje, ki je v središču Galileje, kjer je Kristus nekoč ozdravil deset gobavcev. Tu je demarkacijska črta med Jordanijo in Izraelom. Prvič po trpetajstih letih je bil zdaj dovoljen prehod v Izrael.

V Izraelu

V kraju Megiddo je papeža že pričakoval izraelski predsednik Zalman Chazar s člani vlade in z mnogimi tujimi diplomati.

Predsednik Chazar ga je nagovoril s prastarim pozdravom Svete dežele: „Blagoslovljen, ki prihaja!“ Potem je govoril predsednik v hebrejščini: „Prišli smo Vam naproti v mesto Megiddo, ki ga je ustanovil Salomon, izreči dobrodošlico, kakor hitro ste stopili na našo zemljo, zemljo Svete dežele.“ Chazar je govoril še o trpljenju judovskega naroda, ki je moral toliko pretrpeti v pretekli vojni.

Papež je odgovoril v francoščini: „Sem romar miru. Molimo predvsem za povratek človeštva k Bogu, za razumevanje med vsemi narodi na svetu.“ Svoj govor je končal takole: „Današnjemu razdvojenemu svetu nudimo lahko samo nekaj, kar ne moremo z ničimer primerjati, kar lahko razberemo na vsaki strani sv. pisma in kar lahko srečno združimo v našem pozdravu, v naši molitvi, v naših željah, to kar pravi beseda: Salom, Salom (mir).“

haben wir wiederholt als „Seelenvergiftung“ bezeichnet.

Eine Minderheit wirklich anerkennen, das heißt bereit sein, dieser anderssprachigen Volksgruppe ihren Bestand zu gewährleisten und ihr als selbstverständlich auch all das zu geben, was zur Erhaltung dieses Bestandes nötig ist; das ist vor allem die zur Erhaltung des Volkstums notwendige Schule, in der auch die Sprache der Minderheit entsprechend gepflegt und gefördert wird; denn die schlimmste Gefährdung einer Minderheit ist dann gegeben, wenn die Schule die Sprache der Minderheit ignoriert, ja vielleicht sogar sie zu verachten lehrt. Von wirklicher Noblesse und europäischer Loyalität gegenüber den Minderheiten kann nur da gesprochen werden, wo es, wie gesagt, (Dalje na 8. strani)

Tudi v Nazaretu so imenovali cesto po papežu Pavlu VI. V Nazaretu je maševal v kapeli, kjer se je nadangel Gabrijel prikazal Mariji. Odtod pa je poslal poslanico vsem delavcem sveta, ker ga je ta kraj spomnil na Jožefa delavca.

V svetopisemskih krajih

Obiskal je arabsko vasico Kano galilejsko pa Kafarnaum ob Genezareškem jezeru, kjer so apostoli lovili ribe. Na kraju, kjer je Kristus rekel Petru: „Pasi moje ovce!“, je papež pokleknil in poljubil skalnata tla. Od tam ga je vodila pot na goro Tabor, nakar se je povrnil v Jeruzalem, vendar po izraelski strani, kajti del mesta spada pod judovsko državo.

Tu ga je sprejel župan, veliki rabin in rektor jeruzalemske univerze in mu ponudil v pozdrav kruh in sol: „Pozdravljen v mestu Davidovem!“ Potem je papež obiskal goro Sion in razne druge svetopisemske kraje, med drugim dvorano zadnje večerje.

Srečanje z glavnim pravoslavnim patriarhom

V času svojega romanja se je sveti oče dvakrat srečal in dolgo razgovorjal s carigrajskim patriarhom Athenagorosom. Ta je že za časa Janeza XXIII. želel govoriti (Dalje na 8. strani)

K R A T K E V E S T I

● Dunaj bo v spomin na predsednika Johna Kennedyja preimenoval Hietzinger most v „Kennedy most“.

● Na jugu Islanda se je pojavil vulkanski otoček. Novi vulkan je začel bruhati samo 3 kilometre proč od vulkanskega otoka, ki je prišel na površje pred šestimi tedni. Erupcija vulkana še traja.

● Menihi samostana Megeve v francoskih Alpah so opremili svoje dresirane bernardince s posebnimi žarometi. Ljudje, ki bodo zašli v temi ali megli, bodo tako že od daleč opazili pse, ki prinašajo okrepčilo in jih laže priklicali.

● V severovzhodnem delu Grenlandije so odkrili danski raziskovalci meteorit, ki je v glavnem iz železa. Tehta 15 ton ter je po teži četrti izmed vseh, ki so jih doslej našli na zemeljski površini.

● Iz porušenega Skoplja raste sedaj novo mesto. Pripadniki Jugoslovanske armade so v 99 dneh zgradili naselje ličnih hišic, v katerih bo prostora za pet tisoč oseb. — Prav te dni pa so dokončali naselje Vlae, ki so ga zgradila slovenska podjetja s slovenskimi delavci iz fondov, ki so bili nabrani v Sloveniji za obnovo težko prizadetega Skoplja.

● Novo leto se je za prebivalce Skoplja pričelo s potresom. Potresni sunek 5. stopnje (na lestvici 12 stopenj) pa ni napravil ne škode ne žrtev.

● Jordanske pošte so ob priložnosti romanja papeža v Sveto deželo izdale posebno spominsko znamko, s podobama papeža Pavla VI. in vladarja Husseina, spodaj pa so prikazani sveti kraji Jeruzalema.

Z A D N J A V E S T :

Ob zaključku lista smo prejeli žalostno vest, da je umrl veliki državnik, kancler svobode in politik Julius Raab, ki je posvetil vse svoje življenje v dobrobit avstrijskega naroda.

Politični teden

Po svetu . . .

PAPEŽ PAVEL VI. V SVETI DEZELI

Ze zelo dolgo menda ni bilo na pozornici svetovnega dogajanja razveseljive novice, ki bi zbudila večjo pozornost po vsem svetu, kot je bila ta, da bo sedanji sveti oče Pavel VI. poromal v kraje Kristusovega rojstva, življenja in delovanja, trpljenja in poveljanja.

Iz Rima je odšel v soboto zjutraj; pred odhodom je izjavil, da naj to njegovo romanje pomeni „povratek k zibelki krščanstva“. Vseposod v Sveti deželi so ga velike množice ljudi različnih veroizpovedi navdušeno pozdravljale — kot resničnega Kristusovega namestnika. (Izčrpnije poročilo prinašamo na 1. strani.)

SVET V ZNAMENJU POMIRITVE

Zadnje tedne se je razgibana svetovno-politična dejavnost pomaknila v zatišje. Vodilni državni funkcionarji so odšli na počitnice, med katerimi bi se radi vsaj nekaj dni nekoliko bolj posvetili svojim družinam in zasebnemu življenju ter si tako vsaj nekoliko odpočili živce od naporega državniskega dela.

Vendar ni vse tako mirno in odlično, kot mogoče izgleda na prvi pogled. Kajti različni politični dogodki v letu 1964 mečejo že sedaj na prve dni novega leta svoje sence in delajo skrbi. Naj omenimo le najvažnejše:

V Angliji bodo najpoznejše že v marcu parlamentarne volitve. Predsednik Douglas-Home bi jih na vsak način rad izvedel pred občinskimi, ki so predvidene nato v aprilu in pri katerih si Angleška delavska stranka (laburisti) obeta skoraj gotovo zmago. — V Nemčiji bodo v juniju volitve novega državnega predsednika; nekateri pričakujejo pri tej priliki tudi spremembe v zapadnonemški koalicijski stranki. — 8. november bo zelo važen in odločilen dan v Združenih ameriških državah. Ta dan bo približno 100 milijonov Amerikancev volilo novega predsednika. — Prav tako je možno, da bodo tudi v Franciji predsedniške volitve, (ki naj bi bile šele 1. 1965) že letos proti koncu leta, kajti general de Gaulle hoče iz taktičnih ozirov, naj bi bile čimprej po onih v ZDA.

Tako torej vodilnim državnikom oz. politikom ni bilo dano, da bi mogli popolnoma nemoteno in brez skrbi preživeti božične dni. V Severni Ameriki se je namreč volilna borba že pričela. Ta dežela je za „volilno mrzlico“ še posebno dovzetna, ker nima pravih ideoloških političnih strank.

„BERLINSKI ZID“ ZOPET ZAPRT

Opolnoči med nedeljo in ponedeljkom so se zopet zaprla vrata zidu, ki je v avgustu 1961 razdelil Berlin v dva dela; za koliko časa, ne vé nihče povedati. Sporazum med zahodnoberlinskim senatom in vlado Vzhodne Nemčije o možnosti obiska svojcev v Vzhodnem Berlinu s posebno propustnico je veljal od lanskega 20. decembra do nedelje popolno. V tem času je to priliko za obisk svojcev izkoristilo nad 1,300.000 zahodnih Berlinčanov.

Ze med trajanjem te olajšave prehoda v vzhodni del mesta so se zahodne upravne oblasti začele pogajati z vzhodnimi, da bi to olajšavo obdržali tudi za naprej, a ni prišlo do nikakega sporazuma. V zvezi s tem je zahodnoberlinski senator Albertz izjavil, da so komunisti v sovet. coní Nemčije vkljub človečanski olajšavi med božičnimi prazniki ostali komunisti in bodo tudi v bodoče streljali na begunce. Ob koncu je še pripomnil, da so tisoči in tisoči iz Zahodnega Berlina te dni „s solzami v očeh jemali slovo“ od svojcev, bivajočih za neprehodnim zidom. Bilo je „slovo iz ječe“, ki je bila le enostransko ozko odprta in ki so jo rdeči oblastniki ljudem za zidom in bodočo žico zopet nepropustno zaprli.

Tudi politični krogi v ZDA smatrajo to možnost prehoda iz Zapadnega v Vzhodni Berlin med božičnimi dnevi sicer kot za neko človekoljubno potezo, s katero pa seveda prosluli zid ni bil odstranjen. Po mnenju istih ameriških politikov pa je vendar možno, da se bo zaradi tega celotno politično ozračje v Berlinu vendarle mogoče začelo nekoliko „jasniti“; posledica tega bo, da se bo berlinski zid le začel počasi „drobiti“. Hkrati pa pričakujejo, da bo Ulbrichtov vzhodnonemški režim poizkušal

storiti nove korake za doseg njegovega priznanja pred vso svetovno javnostjo.

KRIZA NA CIPRU

še vedno ni končana in traja napetost med večinskimi grškimi in manjšinskimi turškimi narodom skoraj v nezmanjšani meri naprej. Angleška vlada je pozvala Turčijo in Grčijo kot sopolisniki državne pogodbe o samostojnosti Cipra, naj se čimprej odločita za tozadevno konferenco, ki je predvidena v Londonu.

Številni zahodni politiki očitajo predsedniku Makariosu, češ da bi on moral že naprej vedeti, da bo njegova namera in zahteva po reviziji ustave, o kateri pravi, da je že zastarela (čudno! — saj je bila komaj dobro uveljavljena!) in da nudi manjšinskemu turškemu narodu preveč pravic, naletela na brezpogojen odpor pri Turkih, na grožnjo Turčije z intervencijo, kar bi lahko privedlo do hudih napetosti med članicami NATO-zveze.

. . . in pri nas v Avstriji

NOVOLETNE ŽELJE

Kot navadno je bil praznik Novega leta v znamenju medsebojnih voščil tako cerkvenih dostojanstvenikov, državnikov in politikov kakor tudi zasebnikov.

Zvezni predsednik dr. Schärff je v svojem nagovoru poudaril, da je vsa avstrijska preteklost in zgodovina last tudi sedanjega generacije. „Sledili smo idealom, a pri tem včasih zašli na stranpota; za vse nas naj bo opomin, da se strahote preteklosti ne smejo nikdar več ponoviti.“ — V podobnem smislu je govoril tudi zvezni kanceler dr. Gorbach, opozarjajoč na bratomore 1. 1934: na dobo avstr. politične zgodovine, ko so bila nasprotstva med državljanji močnejša kot pa to, kar naj bi jih bratsko družilo. — Novoletne pozdrave in voščila sta izmenjala med sabo tudi predsednika obeh koalicijskih strank — dr. Klaus za OeVP in dr. Pittnermann za SPOe. Oba sta izrazila upanje v složno in uspešno skupno politično delovanje tudi v letu 1964.

Posebno značilen — v zvezi z notranjimi, političnimi in drugimi nesoglasji — pa je novoletni nagovor dunajskega kardinala nadškofa dr. Königa, v katerem se obrača na ves avstrijski narod in zlasti še na vse odgovorne činitelje v državi, in jih tako rekoč roti, naj ne bo dobra volja za složno medsebojno delo le na ustih, temveč zares tudi v dejanju. V svojem nagovoru poziva

nadškof vse, naj bi spomin na mrtve v bratomornih borbah leta 1934 počastili s ponovitvijo zaobljube, dane ob priliki obnove samostojne Avstrije, v kateri je med drugim rečeno: „Nikoli več naj se v tej deželi ne dvigne brat zoper brata — ne z orožjem v roki, a tudi ne s hudobnimi besedami, ne s trdosrčnostjo in ne z zaslepljenostjo!“ Izjavil je, da sovraštvo, nesloga, prepir in medsebojne borbe nikoli ne bodo našli v Cerkví svojega zagovornika; kajti naloga Cerkvé je, poudarjati to, kar druží, in opominjati k slogi. V zvezi z zaostritvijo medsebojnih notranjopolitičnih odnosov v lanskem letu je izjavil: „To ni sveži veter, ki naj bi prinesel zaželeno boljše bodočnost, temveč so to nevarne megle, izvirajoče iz naše žalostne preteklosti.“

Celovski škof dr. Köstner je v svoji običajni novoletni pridigi na Silvestrovo podal kratek pregled dušnopastirske službe in verskega življenja v preteklem letu. Ob tem je navedel nekaj svetlih točk, še več pa skrb vzbujajočih, kajti svet — in z njim tudi katoličani so preveč vdani materializmu. Še posebej je opozoril na veliko pomanjkanje duhovnikov v celovski škofiji in pozval vernike, naj vneto molijo za čim več in dobrih dušnih pastirjev.

Koroški deželni glavar Wedenig se je v svojem novoletnem nagovoru po radiu v začetku spomnil dveh velikih mož, ki sta v 1. 1963 umrla — papeža Janeza XXIII. in ameriškega predsednika Kennedyja. Nadalje je med drugim omenil zadovoljiv lanskega gospodarski razvoj, hkrati pa opozoril na nezdrav oziroma neutemeljen dvig cen ter pozval vse odgovorne činitelje, naj skrbijo, da ne bi neupravičeni dvigi cen kalili socialnega miru.

75 LET AVSTRIJSKE SOCIALNE DEMOKRACIJE

Tik ob koncu leta 1963 je Avstrijska socialistična stranka zelo slovesno praznovala 75-letnico svoje ustanovitve v mestu Hainfeld na Nižjeavstrijskem. 30. decembra 1888 se je v tem mestu zbralo sto delavskih zastopnikov, ki so se zedinili glede enotnega programa delavskega gibanja in glede enotne organizacije oziroma stranke. Te spominske slovesnosti so se udeležili številni vidni socialisti iz vse Avstrije kot tudi iz inozemstva. — Posebno je bila opažena navzočnost znane madžarske vodilne socialistke Ane Kethly, ki je nastopila kot slavnostna govornica v imenu vseh narodnostnih skupin stare avstrijske socialne demokracije in med drugim tudi prikazala težko pot in usodo madžarskih socialdemokratov, katerim je sedanji komunistični režim zadal tako rekoč smrtni udarec. — V imenu čeških socialdemokratov je govoril v češčini Jožef Jonas.

Predsednik Lyndon B. Johnson

(Njegovo življenje in delo)

Dogodki minulih let nam jasno pričajo, da je Washington zares središče, iz katerega izžareva velik del svetovne politike. In prav tako je predsednik Združenih držav osebnost, v katero stavlja svet vse upe.

Ko se je začel pred več kot tremi leti v ZDA volilni boj, so poskušali nekateri ljudje v Evropi iz življenjepisa obeh kandidatov — Kennedyja in Nixona — prerokovati bodočnost sveta. In to jim je deloma uspelo. Kennedy je izšel iz dvoboja kot zmagovalček in tudi ni razočaral. Predvsem pa ni razočaral Evrope. Če Kennedyju ni uspelo doseči za časa njegovega življenja celotnega smotra, bi se mu to gotovo posrečilo kasneje.

Toda vmes je posegla božja roka. Čez noč so ZDA, je Evropa izgubila velikega državnika Kennedyja. In tudi čez noč je na čelu svobodnega sveta nova osebnost: Lyndon Baines Johnson, ki je hkrati 36. predsednik Združenih držav.

Johnson je bil podpredsednik ZDA od leta 1961 pa do umora predsednika Kennedyja. Ze tedaj je v številnih javnih govorih zastopal stališče ameriške vlade. Kot poslanika dobre volje njegove domovine je vodila pot v razne dele sveta.

Predsednik Johnson je prav tako, kakor je bil njegov veliki predhodnik, zagovornik miru. Tako je dejal 1. junija t. l. ob priliki slavnosti na pomorski akademiji: „Amerika noče vojne, pa ne zato, da bi se je bala, ampak zato, ker jo sovraži. Hočemo mir, ali ne iz slabosti, temveč zato, ker smo močni. Smo potrpežljivi, pa ne zaradi tega, da ne bi imeli poguma, ampak zato, ker smo hrabri.“

Tako se bo tudi novi gospodar Bele hiše Johnson trudil v interesu svetovnega miru

za dobro sosedstvo in za zboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom. „Če želi Moskva plodno in skupno delo z Ameriko, smo tega samo veseli,“ je rekel 15. oktobra v New Yorku. Septembra t. l. pa je v Helsinkih naglasil: „Nočemo deljenega sveta, ampak njegovo enotnost. Prišel bo dan, ko bodo vsi ljudje na zemlji srečni, brez sovraštva, bojazni in strahu, kot dobri sosede v znamenju svobode.“

V zvezi z rasnim problemom in pravicami državljanov pa je dejal nekoč: „Napačno je, prepustiti taka kočljiva vprašanja njihovi usodi. Rešiti jih moramo sami na pameten način. Ako se nečemo v zgodovini odpovedati naši veličini, moramo Amerikanci, belci in črnici, skupno na delo, a vsem izzivalcem se je treba postaviti odločno po robu.“

Lyndon Baines Johnson je bil rojen 27. avgusta 1908 kot sin Samuela Ealy in Rebeke (Baines) Johnson na farmi nedaleč od kraja Stonewall v Teksasu. Tu so se naselili že njegovi predniki kot farmerji bombaža in živinorejce. Bili so pravi tipični pionirji divjega zapada.

Ze v rani mladosti je marljivo pomagal na farmi svojih staršev. Poleg tega je obiskoval ljudsko in srednjo šolo v sosednjem mestecu Johnson City, ki ga je ustanovil njegov stari oče. Njegovi starši pa niso imeli dovolj sredstev, da bi mogli dati sina v višje šole. Zato si je moral Lyndon sam služiti kruh, da je lahko študiral na učiteljsku. Po dovršenih študijah je dobil mesto učitelja v pristanišču Houston. A kmalu je mladostnik Johnson spoznal, da je bolj sposoben za politika kakor pa za učitelja. Ze po dveh letih se mu je nenadoma

SLOVENCI

doma in po svetu

Znani pionir telovadbe dr. Viktor Murnik umrl

V Ljubljani je umrl v 90. letu starosti pionir telovadbe v Sloveniji dr. Viktor Murnik, ki se je rodil 25. mara 1874. leta v Ljubljani, se je od 1893. leta aktivno bavil s telovadbo. Na raznih tekmovanjih je žele pomembne uspehe in si med drugim priboril tudi dve zlati olimpijski kolajni. Za svoje delovanje na področju telovadbe je bil 1931. leta odlikovan s francoskim redom „Legije časti“, ob svoji 85-letnici pa z redom za zasluge za narod prve stopnje.

Telovadna zveza v Torontu

Cez 200 rojakov se je zbralo v prijateljski družbi v cerkveni dvorani na banketu Slovenske telovadne zveze v Torontu v Kanadi. Veliko je bilo mladih fantov športnikov. Igral jim je „ribniški kvartet“. S te prireditve so poslali tudi pismo celovškemu škofu in se zavzeli za spoštovanje pravic slovenskih vernikov na Koroškem.

Slovenec ustvaril bolgarsko stenografijo

Mesečnik „Bulgarien heute“ posveča celo stran decembrske številke spominu Slovenca prof. Antona Bezenka, ki je pred 85 leti na podlagi Babelbergerjevega sistema ustvaril bolgarsko stenografijo. Ko so se Bolgari 1. 1878. osvobodili Turkov, so potrebovali stenografijo za zapisovanje govorov v parlamentu. Bolgarska vlada se je obrnila za pomoč k slovenskemu profesorju Bezenku. Ta se je odzval, postal profesor stenografije na sofijski univerzi in izdal več tozadevnih knjig. Bolgarija mu je postala druga domovina. Umrl je v Sofiji 23. decembra 1915.

Novo smrti slovenskih duhovnikov

Poleg smrti msgr. dr. Toroša, o kateri smo poročali zadnjič, je prišla vest, da je božja dekla ugrabila med duhovniki goriške nadškofije v Jugoslaviji msgr. Filipiča, župnika v Batujah, ki je med obema vojnama pastiroval v Grgarju pod Sveto Goro.

28. novembra je pa preminil v novomeški bolnišnici Jože Verce, župnik iz Zabnice pri Kranju.

V Trstu so pokopali devetdesetletnega monsignorja Alojzija Di Giacomo - Jakliča. Njegov oče je bil doma v Ribnici na Dolenjskem. Zelo rad je hodil po gorah. Niti najvišjih evropskih vrhov se ni ustrašil. Še letos je bil na Višarjah. Naj mu bo Bog dober plačnik.

Slovenski oktet v Trstu

Po dolgem presledku je v začetku decembra preteklega leta gostoval v Trstu Slovenski oktet. Za nastop je vladalo v glasbenih krogih precejšnje zanimanje. Kakšen je oktet, kakšna je sedanja umetniška raven? Znano je namreč, da so nastale pri tem ansamblu spremembe. Od tod radovednost.

Program je obsegal visoko umetniški spored od polifonije preko slovenskih narodnih do črnskih duhovnih pesmi.

Koncert je potrdil visoko umetniško raven tega ansambla. V izvajanju okteta vsaka pesem ohrani okvir svojega časa in zamisel skladatelja. Z veliko lahkoto prehaja od madrigala, renesanse do narodne pesmi. Brez diriganja poje zlita enota.

ponudila prilika, da ga je vzel neki kongresni poslanec s seboj v Washington in mu ponudil mesto tajnika.

Od tedaj pa do danes je šla njegova politična življenjska pot strmo navzgor. Z 29 leti ga srečamo že v predstavniskem domu (kongresu), a s 44 leti je postal voditelj demokratske senatne frakcije in s tem najmlajši v zgodovini ameriškega senata.

V zunanji politiki je bil Johnson zmerom za skupni nastop demokratske in republikanske stranke.

Johnson je bil tudi med tistimi, ki je predlagal, naj bi se porabilo vesolje izključno le v miroljubne namene.

Predsednik Johnson je poročen z lady Bird Taylor in ima dve hčerki. Stalno bivališče družine je velika farma v mestu Johnson City, imenovanem po njegovem staremu očetu.

Polna humorja, človekoljubna in originalna je njegova politična in osebna izpoved: „Sem svobodni človek, Amerikanec, senator ZDA, član demokratske stranke, in sicer prav po tem vrstnem redu. Sem pa tudi: liberalček, konservativček, Teksanec, davkoplačevalec, rančar (farmer), trgovec, konsument, oče, volivec. Nisem več mlad kakor nekoč, pa tudi ne prestar, kakor sem mislil. Vse to sem, toda po nobenem določenem vrstnem redu.“

Bo pa Johnson tudi dober predsednik? To pričakujejo od njega ne samo Združene države, ampak tudi ves svobodoljubni svet.

Ostanimo verni Slovenci!

Nadaljevanje govora predsednika Krščanske kulturne zveze prof. dr. Pavla Zablatnika, ki ga je imel na zadnjem občnem zboru naše osrednje kulturne organizacije 28. decembra 1963.

Pod streho Krščanske kulturne zveze smo v tem letu obhajali dve veličastni osrednji proslavi pomembnih obletnic: proslavo 1100-letnice začetka misijonskega dela sv. bratov Cirila in Metoda med Slovani — in proslavo 150-letnice rojstva prof. Andreja Einspielerja, „očeta koroških Slovencev“.

S prvo proslavo smo se primerno spomnili jubileja, ki ga je sam pok. sv. oče Janez XXIII. proslavil s posebno okrožnico in ki so ga proslavili tudi avstrijski škofje v posebni pastirski besedi. Slovanska apostola, ki sta bila po rodu Grka, a sta šla za apostolsko gorečnostjo oznanjat Kristusov nauk Slovanom v njihovem materinem jeziku, ki sta dala Slovanom prve knjige v slovanskem jeziku in s tem položila prvi temelj slovanski kulturi, sta nam v proslavi stala pred očmi — ne le kot glasnika krščanstva, ampak tudi kot glasnika medsebojnega spoštovanja in bratskega razumevanja med obema narodoma-sosedoma v naši deželi. Veličastno doživetje nam je bila v št. Janžu in v Globasnici božja služba po bizantinsko-slovanskem obredu in globoko doživljeno tudi izvencerkvena proslava s tamburaši, s petjem in s simbolično igro „Luč“. Prva zahvala grešentjanškemu g. župniku Vošnjaku in njegovi farni mladini za teže priprave in lepo izvedbo celotne proslave, prisrčna zahvala pevcem in igralcem in tamburašem — Svečanom, Selanom in ostalim Rožanom, ki so sodelovali v št. Janžu, posebej pa ke Globašanom in Šmihelčanom, ki so sodelovali z godbo in petjem v Globasnici. Posebna hvala še g. župniku Holmarju in obirskim pevcem za krasno zborna petje pri božji službi.

Z drugo proslavo v nabito polni veliki dvorani celovške Delavske zbornice smo se hvaležno spomnili ogromnih zaslug velikega našega rojaka, ki mu je tekla zibelka v Svečah v Rožu, vnetega duhovnika, učitelja in narodnega buditelja, soustanovitelja Družbe sv. Mohorja in ustanovitelja Mohor-

jeve tiskarne, izdajatelja mnogih versko in narodno usmerjajočih listov v slovenskem in nemškem jeziku — rojaka, ki si je po pravici zaslužil častni naziv „očeta koroških Slovencev“. Slavnostni govornik nam je nazorno prikazal lik duhovnega velikana, Andreja Einspielerja, ki je pred 100 leti odločilno oblikoval kulturni razvoj ne samo koroških Slovencev, marveč vseh Slovencev, tako da je prav v njegovi dobi bil Celovec z novo ustanovljeno Mohorjevo družbo za dalj časa glavno žarišče slovenskega kulturnega življenja.

To proslavo je Krščanska kulturna zveza priredila skupno z Zvezo pevskih društev, Mohorjevo družbo in Koroško dijaško zvezo. Prof. dr. Inzko pa je bil še posebej organizator sodelovanja goriških gostov: zbora Slov. kat. prosvetnega društva „Lojze Bratuž“ iz Gorice. Krščanska kulturna zveza pozdravlja tudi na Einspielerjevi proslavi izrečeno zahtevo po Slovenskem kulturnem inštitutu kot državni ustanovi, ki naj bi užival vso deželno in državno podporo. Posebno javno zahvalo naj izrečem

Vtisi in misli z mednarodnega pevskega tekmovanja v Gorici

V Gorici je bilo 7. in 8. decembra 1963, mednarodno pevsko tekmovanje, ki ga je priredil v okviru tradicionalnega goriškega semnja pevski zbor „C. A. Seghizzi“.

Nastopilo je 21 pevskih zborov; 13 mešanih in 8 moških. Zastopane so bile 3 države: Avstrija (1 zbor), Italija (s Tržaškega 6, z Videmskega 6, z Goriškega 4 zbori) in Jugoslavija (4 zbori). Slovenskih zborov je bilo 8 (2 s Tržaškega, 2 z Goriškega in 4 iz Slovenije).

Obvezni pesmi sta bili: za mešane zборе „Adoramus te Christe“ p. Mariana Miollija, za moške zборе „Cantate Domino“ Lea Hesslerja. Zirijska je bila dvojna: mednarodna (glasbeniki iz Vidma, Gorice, Trsta, Beljaka in Ljubljane) ter zbora, ki je organiziral tekmovanje.

g. župniku Holmarju in njegovemu mešanemu zboru Zveze pevskih društev za odlično izvedeni pevski spored, prav tako prof. dr. Ciganu in njegovim pevskim zborom iz obeh Mohorjevih dijaških domov, nadalje Hanzeju Gabrielu in njegovim tamburašem in Koroški dijaški zvezi za sodelovanje.

Veseli nas, da je tudi ta proslava dobro uspela ter bila tisočglavi množici naših rojakov od Zilje, iz Roža, z Gur in iz Podjune veličastno doživetje. Proslava je našla celó v našem nemškem časopisju pohvalen odmev.“

Prof. dr. Zablatnik je zaključil svoj govor z Einspielerjevo oporoko ter dejal: „Oporoka, ki jo je Andrej Einspieler izpovedal ob svoji zlati maši leta 1887 ter jo zapustil svojemu narodu, naj bo nam vodilo in kažipot pri vsem našem kulturnem delu pod streho Krščanske kulturne zveze. Takole se glasi Einspielerjeva oporoka:

SLOVENC! ostanite verni! Vera je podlaga sreče za vsakega človeka, za vsak narod... Ostanite pa tudi zvesti materini besedi, slovenskemu jeziku! Ostanite Slovenci, zvesti Slovenci do smrti!“

Prvo oceno za mešane zборе je dobil akademski ljubljanski pevski zbor „Tone Tomšič“, pod vodstvom Lojzeta Lebiča; za moške zборе pevski zbor „A. Illersberg“, pod vodstvom Lucia Gagliardijskega.

Nastopili so zbori z odličnimi dirigenti. Naj omenimo za kroniko doberdobski zbor, ki je imel kot edini dirigentko v osebi gđc. Adele Ferletičeve, ki se je opogumila, da je pripeljala svoj zbor na tekmovalni oder in dosegla zadovoljivo osmo mesto.

Sicer gre beseda pohvale in priznanje vsem zborom, da so sploh nastopili; to jim bo dobra šola.

Poročilo bi se preveč zavleklo, ako bi hoteli povedati kaj o vseh zborih. Ustavimo se le pri nekaterih.

Ljubljanski akademski pevski zbor „Tone Tomšič“ je dal to, kar so pričakovali. Predstavil se je s svojimi mladostnimi glasovi, čist v intonaciji, polni glasbenega izraza in duše, spojen s svojim odličnim dirigentom. Pri tem zboru postane poslušanje užitek.

Prvo mesto moškega zbora „A. Illersberg“ je popolnoma zaslužno. Tipičen in izrazit v folklornih in alpskih pesmih, da prihaja celo s tem izrazom v polifonijo, zna zadovoljiti publiko in zahtevnost žirije.

Ubaldo Vrabec, najboljši dirigent z Goriškega in Tržaškega, je predstavil zlit in homogen zbor, nedvomno najboljši med slovenskimi zbori onstran meje.

Vzdušje na koncertu je bilo najbolje. V tem malem kozmopolitizmu, ki ga je nudila Gorica pri tem tekmovanju, se je poslušalstvo počutilo prav prijetno: slovenščina, furlanščina, italijanščina in nemščina

Usoda znamenite vile „Jasne ure“

„Knjige imajo svojo usodo“, pravi latinski izrek! A ne le knjige, tudi hiše imajo včasih čudno usodo. Pred približno 30 leti je slavni francoski arhitekt Le Corbusier v mestecu Poissyju, ki leži okoli 27 kilometrov daleč od Pariza, postavil za neko bogato družino Savoye vilo, ki je zaslovela po svojem načinu gradnje v vsej svetovni arhitekturi. Le Corbusier sam je sodil, da je vila njegov najiminennejši „stroj za bivanje“.

Mnogi umetnostni zgodovinarji so imeli vilo Savoye za značilen spomenik modernega stavbarstva, lastniki pa so jo nazvali „Les Heures Claires“ („Jasne ure“), ker je bila postavljena tako, da je sončna svetloba prodirala skozi celotni notranji prostor. Zunanost je bila kubistična, to se pravi na stebričih je stala nekaka pravokotna škatla, na sredi široko vrezana za skoraj nepretrgano okno. V hišo so vodili navzgor široki položni privozi (rampe).

Toda ta slavna stavba je doživela slabe čase. V drugi svetovni vojni so gospodarili v njej tuji vojaki in so jo tako zdelali, da bi stalo potrebno popravilo okoli 2 milijona šilingov! Zaradi tega so jo Savoyevi dediči, ki stanujejo v Parizu, rajši pustili propadati. „Stroj za bivanje“ je s časom postal shramba za seno, sadje, repo in čebulo.

Toda pozabljen le ni bil. Ko je nedavno mestni svet v Poissyju sklenil vilo odkupiti in podreti, da bi tam sezidal šolo, je najprej francoski krožek za arhitekturne študije zagnal velik hrup s klicem „Rešite vilo Savoye“, nato pa je začela prihajati na ministra za kulturne zadeve, Andréja Malrauxja, poplava brzojavk in pisem arhitektov iz vseh strani sveta.

Zdaj se zdi, da bo „stroj za bivanje“ rešen, ker francosko ministrstvo za šolstvo že išče drugo stavbišče. Ali pa bo še naprej služil za seno in čebulo, ni znano.

na so se prepletale v pogovoru v dvorani in po hodnikih telovadnice.

Schiller pravi, da je glasba tisti srebrni ključ, ki odpre srce slehernega človeka; tako je bilo v Gorici na teh dveh večerih. Prišli so, da so poslušali pesem. In ravno ta jezikovna raznolikost je dala še večjo privlačnost in zanimivost. Podobna srečanja naj se pomnožujejo in naj zbrisejo žalostno sled preteklosti in zaprtost srca še nekaterih ljudi. Doživljamo nove čase širokega in odprtega pogleda, medčloveškega razumevanja, da se te skupne zdrave želje zmerom bolj uveljavljajo in uresničujejo med ljudmi in narodi.

Nastop zborov je nudil 56 pesmi; kar precejšnje število za poslušanje. A vsi so radi poslušali, saj je zamenjavanje bogastva pesmi več narodov ohranilo pozornost in zanimanje vseskozi.

Božič svetega očeta

Sv. oče je bil za Božič zelo delaven. V ponedeljek zvečer je prebral božično poslanico, ki je zelo konkretna. V njej je namreč poudaril, da je treba nadaljevati boj proti lakoti, toda ne s preprečevanjem dobnin, ampak s pravilno porazdelitvijo zemeljskega bogastva. Še nadalje se je treba truditi za mir v svetu. Spomnil se je tudi preganjanih kristjanov.

Te misli je sv. oče potem ponavljal v različnih oblikah pri vseh božičnih govorih.

Polnočnico je Pavel VI. daroval v Sikstinski kapeli za člane diplomatskega zbora. Drugo sveto mašo je daroval ob 8.30 v župni cerkvi sv. Mihaela v ljudski četrti Pietralata, ki spada med najrevnejša rimska naselja.

Paul Hindemith umrl

Konec decembra lanskega leta je umrl v Frankfurtu največji sodobni nemški skladatelj Paul Hindemith, star 68 let.

Med njegova najbolj znana dela sodijo opera „Slikar Mathis“ in istoimenska simfonija, orkestrska suita „Simfonična metamorfoza na Weberovo temo“ in balet „Vissia nobilissima“.

AMERISKA REVILJA O ERJAVČEVI KNJIGI O KOROSKIH SLOVENCIH

Oktobrska številka 1963 revije, ki jo izdaja vseučilišče v Colorado v Združenih državah „Journal of Central European Af-

fairs“, seznanja svoje bralce z znamenitim delom, ki ga je izdala naša Družba sv. Mohorja „Koroški Slovenci“ v 8 zvezkih. Na dveh straneh je v njej dr. Toussaint Hočev var predstavil angleško govorečemu svetu — seveda v angleščini — o čem govori to delo, kje živimo koroški Slovenci in kako se borimo za svoj obstanek. Omenja več pomembnih dogodkov v naši zgodovini, omenja med drugim tudi delo našega velikega moža Einspielerja.

Erjavčeva zgodovina koroških Slovencev je še vedno na razpolago v knjigarnah. Dobi se v posameznih snopičih, pa tudi vezana v tri knjige. Posebno izobraženec jo toplo priporočamo. Knjiga je primerna za darilo.

Dva velikana: Janez XXIII. in John Kennedy

Za novo leto je spet izšla številka tržaškega lista „Demokracija“, ki med drugim gradivom, zanimivim za primorske Slovence, objavlja tudi naslednji članek:

V preteklem letu je omikani svet izgubil dva velika borca za svobodo in mir. 3. junija je po mučni bolezni preminil priljubljeni in visoko spoštovani vodja katoliške cerkve papež Janez XXIII. V milijonih in milijonih duš je pokojni sveti oče vzbudil

ličnima generacijama. Družila pa ju je želja po zblizanju med narodi, vztrajnost pri delu, čut za pravičnost, enakopravnost, moralni in tehnični napredek človeštva. Nista se strašila naporov v vedni pripravljenosti za razgovore s prijatelji in idejnimi nasprotniki, za preučevanje in spoznanje nasprotujočih si pogledov o najvažnejših vprašanjih. Vse navidezne zapreke se dajo premagati na miren način s pogajanjem. To je

Ob tej priložnosti opozarjamo že sedaj bralce „Našega tednika“, da bo izdala Mohorjeva družba posebno knjigo o papežu Janezu XXIII. s 60 najbolj izbranimi slikami iz življenja tega velikana med papeži.

mogočno upanje, da je za človeštvo napočila nova, mirnejša doba.

Nepričakovano pa nas je 22. novembra zmedla vest o atentatu na predsednika Združenih držav Amerike, Johna Kennedyja. Dvoje strelav je prekinilo življenjsko nit mladega, pogumnega in odločnega predsednika.

Oba velika moža, najvidnejši predstavnik krščanstva in predsednik najmočnejše in najuglednejše zahodne države, sta se trudila za iste cilje, čeprav so bile njune naloge različne, čeprav sta pripadala raz-

bil njun nauk, njun cilj, prepričanje, da je moč rešiti tudi na prvi pogled nerešljiva vprašanja. Človek mora spoznati sočloveka, ga razumeti, če želi odstraniti medsebojne predsodke in nerazumevanja.

Njuno začeto delo bo ostalo zapisano z zlatimi črkami v knjigi zgodovine. Edina pot, po kateri se lahko razvijajo odnošaji med obema blokoma, med raznimi verstvi, med narodi, med posamezniki, je ona, ki sta nam jo pokazala pokojnika. Njuno delo pa ne sme ostati nedokončano, treba ga je nadaljevati v korist celotnega človeštva.

Ena izmed fotografij, ki kažejo, kako je sprejemal Kennedy deputacije mladih prostovoljcev pred Belo hišo.

Navodila za občinske volitve

Od 22. do 31. januarja 1964 so na občinskih uradih na vpogled sezname volilnih upravičencev. V tem času se morajo naši zaupniki prepričati, če so vse osebe, od katerih pričakujemo, da bodo podprle našo listo, v seznamu volilnih upravičencev vpisane. Če kaka oseba ni v seznamu, jo moramo vpisati.

Do najkasneje 9. februarja 1964 (do 13. ure) morate vložiti volilni predlog-listo (Wahlvorschlag). Najbolje je, ako predložimo listo že nekaj dni prej.

Do 20. februarja 1964 je treba sporočiti občinski volilni komisiji volilne priče. Lahko sporočite imena volilnih prič istočasno, ko oddaste volilni predlog, torej našo listo.

KDO IMA VOLILNO PRAVICO?

Volilno pravico ima vsak, kdor je dopolnil pred 1. januarjem 1964 20. leto svoje starosti.

KDO JE LAHKO IZVOLJEN?

Vsak, kdor je dopolnil pred 1. januarjem 1964 24. leto svoje starosti.

KAJ MORA VSEBOVATI VOLILNI PREDLOG-LISTA? (WAHLVORSCHLAG)

Listo je treba oddati do 9. februarja 1964. Predlog mora vsebovati:

1. Ime liste (dvojezično).
2. Ime kandidatov, navedli jih bomo čim več! Dodati moramo rojstno leto kandidata, njegovo rojstno in družinsko ime (Janko Tolmajer), njegov poklic ter naslov. Vsi kandidati morajo pismeno izjaviti, da so pristali na kandidaturo. Izjavo priložimo volilni listi.
3. Ime, poklic in naslov osebe, ki vložijo volilno listo in na katero se naj obrača občinska volilna komisija v zadevah predložene liste (Zustellungsbevollmächtigter Vertreter).
4. Volilni predlog mora podpisati najmanj še enkrat toliko oseb, kot jih je zastopanih v občinskem svetu (Gemeinderat). Na vsak način pa poskrbite za več podpisov, kot jih je potrebnih. Tudi pri osebah, ki podpišejo volilni predlog, je treba navesti obe imeni, poklic, naslov in rojstno leto.

V slučaju kakih nejasnosti se obrnite na Narodni svet koroških Slovencev, Celovec, Viktringer Ring 26 (tel. 04222, 4353).

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze in Kmečke-gospodarske zveze je odprta:

ob ponedeljkih, sredah in petkih ob 14.30 do 18.00;
ob torkih in četrtnih od 8.00 do 12.30.

OBVESTILO

Dušnopastirski tečaj zamejskih slovenskih duhovnikov bo v novem letu 1964 v videmski nadškofiji. Ze zdaj opozarjamo č. g. duhovnike na to srečanje, ki bo v „Domu duhovnih vaj“ v kraju Tricesimo blizu Vidma (Udine) zadnji teden v mesecu avgustu.

NOVI DOKTOR MODROSLOVJA

Dne 28. novembra je na filozofski fakulteti univerze v Fribourgu v Švici promoviral za doktorja modroslovja z oceno „magna cum laude cum applausu“ naš prijatelj č. g. Miroslav Ostravsky, ki je pred leti imel med nami svojo prvo sveto mašo in se vedno rad povrne med nas.

Za doktorat je predložil disertacijo z naslovom „Protireformacija pri Slovencih pod vidikom tedanjih socialnih in kulturnih razmer na slovenskem ozemlju“. Preštudiral je zanj veliko zgodovinskih knjig in virov, bodisi v Švici, na Dunaju in drugod, kjer je pač kaj zapisanega o življenju Slovencev v preteklih stoletjih. Njegova disertacija obsega 450 strani.

K uspehu mu priskrbo čestitamo in želimo, da bi mogel svoje izsledke in zaključke kdaj tudi objaviti in bi s svojo knjigo obogatil tudi druge. S svojo študijo je pomagal k osvetlitvi razmer našega ljudstva v preteklosti.

Celovec

OGENJ V POSLOPJU KOROŠKE DEZELNE VLADE

Novo leto se je začelo za uradnike Koroške dež. vlade močno razburljivo. V četrtek, 2. januarja, okoli 9. ure, je izbruhnil, v 4. nadstropju vzhodnega krila starega deželnega poslopja požar. Samo veliki požr-

Pri nas na Koroškem

Ples slovenskih akademikov otvoril celovško plesno sezono

Vrsto velikih pustnih prireditev v tem letošnjem letu posebno kratkem predpustnem času je otvoril 2. Ples slovenskih akademikov, ki je bil 3. januarja v vseh prostorih Doma umetnikov. Se v lepšem številu kakor lani so se tokrat odzvali akademiki, študentje in dijaki ter vsi, ki se ču-

dobro razpoloženo v kleti. V dvakratnem nastopu pa so nas tudi prijetno presenetili „Rožanski fantje“ z izbranim pevskim sporedom.

Pri vseh mizah so pričali veseli obrazi o dobrem razpoloženju, ki je zavladovalo za kratke ure v srcih obiskovalcev. Take dru-

Slovesna otvoritvena poloneza na 2. Plesu slovenskih akademikov.

(Foto Pallardi)

tijo z njimi povezane, povabilu pripravljalnega odbora; ta povezanost naj na novo zaživi, tako je poudaril dr. Reginald Vospersnik v svojih pozdravnih besedah. Nato je 40 mladih ljudi na slovesen način s polonezo, ki jo je naštuđirala šola Eichler, otvorilo ples. Visokošolec Erik Prunč nam je nato predstavil „Vesele Plajberčane“, ki so kot druga godba skrbeli ves večer za

žabne prireditve nam dajo čutiti, da smo ena družina, ki želi, da bi se večkrat združila ob takih prilikah.

Moderne in stare viže so neprestano dvigale mlade in starejše plesalce, da se poskusijo v tej umetnosti. Do ranih jutranjih ur smo ostali v prijateljski družabnosti in si želeli, da bi se prihodnje leto spet srečali.

tvovalnosti celovške požarne brambe se lahko zahvalimo, da je ogenj v nekaj urah zadušila.

Kljub temu pa je preko milijon šilingov škode.

DRABOSNJAKOVA IGRA V CELOVŠKEM RADIU

Na praznik sv. Treh kraljev sem zjutraj odprl radio, ker me je zanimalo, kakšna bo pridiga, pa sem slučajno naletel na oddajo Drabosnjakove Božične igre, ki so jo izvajali igralci iz Gozdanj. Igra me je vsega zajela in užival sem ob tako lepi kulturni oddaji. Kako je lep naš domači jezik in kako odlično so igralci podajali. Drabosnjakovih iger še nikdar prej nisem slišal. Skoda je, da nas niso po časopisu prej na to opozorili. Saj marsikdo tako lepe igre še ni slišal. Posebno bi jo morali poslušati naši študentje, da se okorajžijo in tudi sami kaj takega priredijo. Ob koncu oddaje sem slišal, da je to bil samo prvi del Drabosnjakove igre. Zanima me, kdaj bo drugi del. Za radio je Drabosnjakovo igro priredil dr. Niko Kuret. Oddajanje takih iger je res kulturno delo in je treba radiu čestitati. Jaz sem vse tako razločno slišal in vsebina je tudi lepa, sicer že znana, pa vendar so v igri čisto nove reči in se čudim, kako je znal Drabosnjak lepo po domače težke reči povedati. — N

GLOBASNICA

V poročanju o naših vaških dogodkih smo na žalost nekoliko zaostali. Zato bi danes radi seznanili širšo javnost predvsem z lepo cerkveno slovesnostjo v domači cerkvi, ki se je vršila na dan sv. Katarine, dne 25. novembra m. l., in kjer je naš rojak ter sedanji pliberški kaplan č. g. Franc Hudl podelil zakrament sv. zakona svojemu bratu Fricu, Grajnarjevemu v Globasni-

ci in njegovi izvoljenki Fridi, Vranškovi v Podroju. Veselo ženitovanje pa se je nadaljevalo v Šteklvi gostilni, katero vodi spretno in v splošno zadovoljnost v glavnem že leta naša nevesta Frida. Zvečer so se številnim oknarjem in gratulantom pridružili še društveni pevci, da se poklonijo novoporočencema s pesmijo, zlasti še Fridi kot svoji odlični solistki, v imenu Kat. prosv. društva v Globasnici pa so izrazili čestitke in voščila še Anka Smrečnik v deklamaciji ter društveni predsednik R. Greiner, v imenu „Črnege klobuka“ pa Amričev Fric, posebno še ženinu kot nemu najspodobnejših delavcev na njivi naše slovenske prosvete. Vrlemu paru naša iskrena voščila.

ST. VID V PODJUNI

(Letno poročilo)

V preteklem letu se je rodilo v župniji 17 otrok, 9 deklic in 8 dečkov. Porok je bilo 6. Umrlo je 10 oseb: 8 moških in dve ženski. Najmlajši je bil star 37 let, najstarejša 81 let. Kot zadnja sta nas v starem letu zapustila Jožef Tomažič, stari Dobnikov oče v Nagelčah, ki je umrl 12. decembra v 79. letu. 30. decembra pa nas je po daljši boleznii in dobro pripravljena zapustila v 81. letu starosti Neža Šumer, pd. Fikovnikova mati v Gluhem lesu. G. župnik so se od obeh poslovili z lepim nagovorom. Oba sta imela obilno udeležbo pri pogrebu in pevci so obema zapeli ganljive žalostinke. Rajnima želimo večni mir, žalujočim sorodnikom pa izražamo naše sožalje.

V nedeljo, 29. decembra je imel g. Zaletel predavanje s slikami iz Koroške in Amerike. Zahvaljujemo se mu za njegov obisk in ga naprošamo, da nas tudi v novem letu zopet kmalu obišče.

NAZNANILO

Naznanjam, da sem odprl svojo odvetniško pisarno v Celovcu, Bahnhofstr. 38/11.

Dr. Franci Zwitter

Pevsko društvo

„JAKOB GALLUS-PETELIN“
v Celovcu

Prihodnja pevska vaja bo v soboto, 11. januarja t. l. ob 2. uri popoldne v „Haimlingerju“. Ker je ta vaja zelo važna (za koncert v Gorici!), prosim polnoštevilne udeležbe. Kdor je nujno zadržan, naj to, prosim, sporoči.

Pevovodja

VOZNI RED AVTOBUSA

Borovelje — Tržič

Iz Borovelj odhaja ob sobotah ob 9. uri, ob nedeljah ob 8. uri. Iz Tržiča se vrača ob sobotah ob 15,15, ob nedeljah pa ob 16,15. 16.15 uri.

Vozni red velja od 4. januarja dalje.

Dvojezičnost na Koroškem

Navada je, da si ob novem letu izmenjajo voščila tudi veleseljske uprave in uradništva gospodarskih listov.

Tako je uredništvo lista „Gospodarstvo“, ki izhaja v Trstu, prejelo od ravnateljstva avstr. lesnega sejma v Celovcu naslednje voščilo: „Frohe Weihnachten und ein erfolgreiches Neues Jahr wuenscht — Buon Natale e felice Anno nuovo augura — Joyeux Noel et Bonne Annee Vous souhaite — Vesele božične praznike in uspešno Novo leto želi...“ Voščilo je torej sestavljeno v štirih jezikih, v nemščini, italijanščini, francoščini in slovenščini. Razvoj gospodarskih stikov in gospodarska povezanost omejenih dežel ter upoštevanje vloge domačega slovenskega gospodarstva na Koroškem so dovedli do priznanja jezika, ki se uveljavlja ne samo na Koroškem, temveč tudi v vsem obmejnem gospodarskem življenju. Zanimivo je, da gospodarske ustanove v tem pogledu prednjačijo pred kulturnimi in političnimi ter dajejo poslednjim lep zgled, kako je treba upoštevati ne samo gospodarsko realnost, temveč tudi same ljudi v gospodarskem življenju.

URADNE OBJAVE

FINANČNO RAVNATELJSTVO ZA
KOROŠKO

Zvišanje otroških in družinskih doklad

S 1. septembrom 1963 so bili zvišani za vsakega otroka dopolnilni zneski otroških družinskih dokladov za 5 šil. mesečno.

Dopolnilne zneske otroških dokladov za september in oktober 1963 mora izplačati oni delodajalec, ki jih je izplačeval za november 1963. Nove postavke za doklade so razvidne iz obrazca, ki so ga razposlali delodajalcem finančni uradi.

Dalje imaj omatere, ki so imele po 31. dec. 1958 enega otroka, pa še nis oprejele do sedaj poročniške doklade, ker so zamudile rok za vlaganje prošnje, možnost, da isto še dobijo. Predmetno prošnjo je treba oddati najkasneje do 31. dec. 1964 pri pristojnem finančnem uradu.

FINANČNO RAVNATELJSTVO
ZA KOROŠKO

Vpis davka prostih zneskov

V interesu nemotenega poslovanja pri uradih za uslužbenški davek in da bi se izognili nepotrebnemu čakanju pri vnosu davka prostih zneskov v davčne karte za koledarsko leto 1964 zaradi zvišanja reklamnih stroškov, posebnih izdatkov ali ne-navadnih obremenitev, naprošamo delodajalce, da upoštevajo sledeče:

Za predložitev prošnje so predvideni določeni uradni obrazci, ki se dobijo zastoj pri vseh splošnih finančnih uradih. Prošnjam je treba priložiti davčne karte 1962/63/64 in zahtevane priloge. Izdatki, ki jih na običajen način ne more davkoplačevalci dokazati, je treba primerno obrazložiti. Prošnje so kolka proste. Potrdilo o plačilu (plačilni list) in druge priloge so tudi kolka proste, če so v obliki poročila naslovljene na finančni urad.

Prošnje je treba poslati po pošti ali osebno oddati pri pristojnem finančnem uradu. Ako bi se delojemalec rad osebno zglasil, lahko to stori na davčnih mestih finančnih uradov Koroške in sicer vsak delavnik od 8. do 12. ure, razen sobote.

Poleg tega prosimo, da se prosilci v zadevi letne izravnavne 1963 zglasijo šele marca 1964.

Zima v sadovnjaku

Sneg je pokrtil z belo odejo vso prirodo: ravnine, hribe, planine in doline. Zemlja počiva, da si nabere novih moči za prihodnje leto. Tudi naši sadovnjaki počivajo, ne sme pa počivati sadjar.

Pregled sadovnjaka

Sedaj si bomo najlaže vzeli čas, da bomo najprej temeljito pregledali vsako drevo v sadovnjaku. Pri vsakem drevesu bomo preudarili, kakšno in koliko sadja nam je to drevo v preteklem letu dalo. Ako bomo pri tem našli naletel na drevesa, ki slabo rodijo, bomo ta drevesa odstranili. Namesto teh pa bomo spomladi zasadili nova, boljša drevesca.

Nato bomo pregledali, ali niso drevesne krone pregoste in bomo odvišne in pregoste veje odstranili. Obenem pa bomo z drevesnim strgalom in z drevesnimi ščetmi odstranili z drevja mah, lišaje in staro drevesno lubje. Pri tem delu položimo pod drevo papir ali vreče in podobno, da moremo nastregnane odpadke zbrati in sežgati. (Zelo važno zaradi škodljivcev!)

Ako je sadno drevje prepuščeno samemu sebi, drevje v rasti podivja, drevesne krone postanejo zlasti na zunaj prekošate, na ne postanejo zlasti na zunaj prekošate, na znotraj pa gole. Večkrat se veje preraščajo, rodni nastavkov je zmerom manj, do njih pride pre malo svetlobe in taka drevesa slabo rodijo, pridelek je vsako leto manjši. Zato je nujno potrebno sadno drevje oskrbovati in drevesne krone prerediti, za kar je najprimernejši zimski čas.

Redčenje vej

Pri razredčevanju vej moramo ravnati čim bolj skrbno. Navadno je sadno drevje razraščeno pregosto in moreta tako priti zrak in svetloba le težko do vseh posameznih delov v zadostni meri. V pregostih drevesnih kronah se razvije le slabše sadje, pač se morejo na takem drevju razvijati v obilni meri najrazličnejši sadni škodljivci.

Odstranimo vse one veje, ki se medsebojno drgnejo, ki se v rasti križajo, odstranimo vse vodne poganjke in pa vse na pol odmrle ali pa suhe veje.

Ko pri razredčevanju vej pri starejših drevesih odstranjamo veje, napravimo tako, da ne ostanejo pri tem na drevju štrclji vej. Ti začnejo namreč prepevati in nastanejo polagoma zaradi tega votline in deblu sadnega drevja. Vejo odrežemo tako, da je rezna ploskev samo malo poševna navzgor. Take rane se hitro zacelijo, posebno ako so robovi nastale rane popolnoma gladko odrezani z ostrim nožem. Zato zgledimo z nožem tudi hrapave rane, ki nastanejo, ako smo debelejšje veje odžagali. Še hitreje se nato rane zacelijo, ako smo jih zamazali z drevesnim voskom.

Za mlada sadna drevesca, pri katerih hočemo z redčenjem in obrezovanjem šele oblikovati drevesno krono, je bolje, ako jih ne obrezujemo v zimskem času, ampak šele ob koncu zime. Isto velja tudi za obrezovanje orehov, marelic in breskev.

Čiščenje sadnega drevja s strgalom in drevesnimi ščetmi je naporno, dolgočasno in tudi drago. Isto dosežemo bolj temeljito in cenejše, ako poškopimo sadno drevje prav temeljito z drevesnim karbolinjem in sicer z 10%-no raztopino. S tem nismo sadno drevje samo temeljito očistili, ampak smo uničili tudi mnogo sadnih škodljivcev.

Na zapuščenem in preslabo oskrbovanem

sadnem drevju se včasih naseli omela (die Mistel), ki je tudi v zimskem času zelena. Ta se zajeda v drevesno deblo ter odvzema drevesu hranilne snovi. Zato moramo vse grmičke omele odrezati ali tudi izdolbiti, dokler grmički še niso preveliki. Odstranjene grmičke omele sežgemo.

Priprave za škropljenje

V bodoče se bo izplačalo gojiti le kakovostno prvovrstno sadje. Samo tako sadje bomo lahko za dobro ceno prodali. Zagotovilo za tako sadje pa nam more dati samo škropljenje sadnega drevja.

Da ne bomo zamudili ugodnega časa za škropljenje, pripravimo sedaj vse potrebno, t. j. škropilnice in škropivo. Pri tem je treba posebno poudariti, da je bolje, če škropimo pri temperaturah, ko zmrzuje. Ako škropimo ob mirnem vremenu in pri temperaturah, pri katerih se škropivo na drevesnih vejah in vejicah strdi, dosežemo boljši učinek kakor pa pri škropljenju ob višjih temperaturah.

Zato priporočamo, da si sadjarji pravčasno nabavijo kot škropivo rumeno olje (Gelböl), ki ga prodajajo pod imenom dytrol, rumeno olje 2002, neodrol in parancrol. Ta sredstva uporabljamo nato v 5%-ni razredčenosti, ako pa škropimo ob mrazu

Živalski sedmi čut

Človek ima, kot vsakdo sam ve iz lastne skušnje, 5 čutov; znanstveno je ugotovljeno, da ima poleg teh še občutek za toploto in za ravnovesje. Pri živalih je pa to drugače. Njih čuti so drugačni kot pri človeku. Predvsem jim manjka zavest notranjega doživljanja. Žival ne razmišlja. Živi v nekem podzavestnem, sanjskem stanju. Pri živalih so razviti instinkti, ki so pa pri nekaterih vrstah izredno ostri.

Pri zadnji katastrofi v Vajontu so ugotovili, da so na primer mačke že nekaj dni pred usodom in poplavo postajale nervozne, kot da bi slutile nesrečo. V Južni Ameriki spoznajo po obnašanju papig, ali grozijo potresi ali druge naravne katastrofe.

Znano je, da imajo nekatere živali poseben „šesti“ čut za orientacijo. V tem primeru so znani zlasti psi, ki najdejo pot domov tudi iz velike razdalje. Podobno so jim mačke in golobje; tudi če jih odneseš 50 do 60 kilometrov daleč, zvezane v vreči, se bodo vrstile na prvotno mesto. Čudovit primer so ptice selivke, ki se vračajo spomladi iz daljnih južnih krajev natančno v isto gnezdo, od koder so pomladi vzletele. Še večja uganka so lososi. Te ribe žive po dve do tri leta na visokem morju. Ob drstenju pa si poiščejo na stotine kilometrov dolgo pot po morju prav do tistih rek, kjer so se rodile.

Opazovali so zveri v živalskih vrtovih, ki so v prvih mesecih jetništva silno nervozne. Pod železno kletko grebejo zemljo, da bi prišle na prosto. Kopljejo pa si pot natanko v tisto smer, od koder so jih pripeljali.

Poseben čut za medsebojno spoznavanje imajo mravlje. Te živalce natanko vedo, katera mravlja, tudi iste vrste, je iz domačega mravljišča in katera se je zgubila med nje iz tujega. Mačke in še bolj opice imajo poseben čut za spoznavanje zdravih in zelišč. Natanko vedo, katero jim koristi v slučaju bolezni. V neki vasi na otoku Javi

ko zmrzuje, pa zadostuje 2,5%-na razredčenost.

Zaradi velike važnosti škropljenja sadnega drevja bomo zmerom znova opozarjali sadjarje vse do konca zime, da naj se odrečejo vsem predsodkom proti škropljenju in naj tega važnega opravila ne zamudijo.

Klet in sadjarsko orodje

Mošt v kletih je že prevrel. Zato pa je sedaj tem večja nevarnost, da mošti ciknejo, da dobijo okus po octu (jesihu). Treba je zato skrbno paziti, da so sodi vedno nadoliti do vrha.

Ako pa je sod načet in končno tudi prazen, ga moramo takoj temeljito očistiti. In ko se sod posuši, ga žveplamo, da se ne morejo tvoriti v sodu razne plesni, ki bi jih bilo težko spraviti iz sode in ki bi nam prihodnje leto mošt pokvarile.

Ob zimskih dneh, ko delo zunaj ni mogoče, je še največ časa za popravilo raznega sadjarskega orodja. Najprej pripravimo škropilnice in škropiva, nato popravimo lestve ter sadne košare ter pripravimo sadne kole in podobne potrebščine v sadjarstvu. Kadar bomo vse te stvari potrebovali, gotovo ne bomo imeli časa, da bi šele takrat te priprave in orodje pripravljali in popravljali.

Kakor velja za vse kmečko orodje, da ga v zimskem času pregledamo, popravimo in nato lepo uredimo, tako velja to seveda tudi za sadjarsko orodje.

so opice povzročale velikansko škodo na posevkih. Oblasti so zatorej ukazale raztrositi po njivah s strljinom zastrupljene sadeže. Večina opic se jih je lotila prav s požrešnim tekom in je seveda na smrt zbolela. Poginila pa ni nobena, ker so si poiskale določena zelišča, ki so jih ozdravila. Kosi na primer pikajo v tla natančno na tistem mestu, kjer rije kak deževnik. Črva izsledijo, če je še tako globoko v zemlji. Ose znajo točno poiskati tiste drevesne razpoke, v katerih se skrivajo ličinke različnih žuželk. Svoja jajčeca polagajo prav na tisto mesto, tako da ima zarod brž hrano pri sebi. To bi bil že sedmi živalski čut, odkriti za človeka nevidna mesta, katera pridejo prav njih zarodu.

Zoologi pa so ugotovili še osmi čut, neke vrste telepatijo med živalmi in človekom. V Nemčiji je umrl leta 1931 svetovno znani čebelar Waldhör. Ta se je s svojimi čebelicami skoro pogovarjal. Ko so ga pokopali, so več mesecev brenčali roji njegovih čebel vedno nad njegovim grobom, čeprav je pokopališče oddaljeno več kilometrov v stran od panjev. Še bolj znana je navezanost

EWG-konferenca v Bruslju

V Bruslju so dalj časa zasedali kmetijski ministri držav članic Skupnega evropskega tržišča. Morali bi ustanoviti skupno kmetijsko tržišče vseh šestere članic zveze. Toda pri tem sta trčili med seboj Nemčija in Francija s svojimi različnimi koristmi. Francija bi rada prosto prodajala svoje kmetijske pridelke po celem SET-u, Nemčija pa tega ne mara, ker bi si rajši nabavljala hrano v Ameriki in drugod, tako kot do sedaj. De Gaulle je postavil ultimatum: do 31. decembra se morajo zmeniti, sicer bo odpovedal vse pogodbe o Skupnem evropskem tržišču in tudi ono, sklenjeno z Zapadno Nemčijo. Italijani skušajo v tem sporu posredovati, a imajo zelo težko nalogo. Vsekakor je Evropska skupnost v veliki nevarnosti, da se podere. To bi bilo v korist samo De Gaullovi ambiciji in sovjetskimi spletkam.

Medtem pa poročajo iz Bruslja, da je bil le dosežen sporazum med kmetijskimi ministri. Sprejeli so rešitve v glavnem za vsa vprašanja, ki so bila na dnevnem redu.

Ker nekatere sprejetih rešitev niso dokončne, so pooblastili Hallsteinovo komisijo, da nadzoruje uresničitev sklepov. Svet ministrov pa se bo ponovno sestel v začetku januarja, da bi rešil še tista vprašanja, ki so tokrat ostala odprta.

Nizozemski zunanji minister Luns, predsednik letošnjega zasedanja sveta ministrov skupnega trga, je izjavil po razgovorih v Bruslju, da je „šestorica“ po zaslugi „kompromisnega duha“, ki je prevladoval na razgovorih, v grobih črtah in načeloma našla zadovoljive rešitve za vsa vprašanja, ki so bila na dnevnem redu tega zasedanja. Toda minister Luns ni navedel nobenih

Poraba umetnih gnojil na svetu

Iz podatkov, ki jih je objavila Organizacija Združenih narodov za prehrano in poljedelstvo (FAO) je razvidno, da je poraba umetnih gnojil na vsem svetu od konca zadnje vojne dalje zaznamovala nesluhten razmah.

V razdobju od l. 1945 do l. 1960 se je poraba umetnih gnojil v svetu povečala kar za 280 odst., medtem ko so bile obdelovalne površine v istem razdobju povečane le za tretjino. Značilno je, da porabijo okoli tri četrtine vseh umetnih gnojil v Severni Ameriki, Evropi in Avstraliji, medtem ko odpade na Azijo, Afriko in Južno Ameriko preostala četrtina svetovne porabe umetnih gnojil.

L. 1939 je znašala poraba umetnih gnojil na vsem svetu le 9 milijonov ton, lani pa je dosegla že 29 milijonov ton. Zaradi velikega naraščanja števila prebivalstva v svetu, zlasti pa v Aziji, postaja vprašanje prehrane prebivalstva vse bolj pereče. V zvezi s tem pa naraščajo tudi potrebe po umetnih gnojilih.

V zadnjih 12 letih se je proizvodnja umetnih gnojil na svetu povečala za 120%, pri čemer izkazujejo nitrogenska gnojila največji porast.

ZADNJA POSILJKA NAFTE V SOVJETSKO ZVEZO

V državni pogodbi iz leta 1955 se je Avstrija obvezala, da bo dobavila Rusiji na račun reparacij 10 milijonov ton nafte.

Bivšemu kanclerju, inž. Juliusu Raabu pa je uspelo, da je dosegel v Moskvi zmanjšanje prvotne množine nafte za 3,5 milijona ton, ki bi jo morali poslati do leta 1965.

23. in 24. decembra preteklega leta je Avstrija dobavila Sovjetski zvezi še zadnjih 5.500 ton nafte. Tako je naša država dve leti pred dogovorjenim rokom izpolnila obveznosti, ki jih nalaga državna pogodba.

mačk in psov na svoje gospodarje. Francoški trgovinski minister Bokanowski se je smrtno ponesrečil z letalom. Natanko ob isti minuti je poginila tudi njegova ljubljenska mačka med silnim mijavkanjem, kakor da bi slutila gospodarjevo smrt. Že kar v pregovor je prišla zvestoba psov, ki večkrat poginejo na grobu svojega gospodarja.

Ameriški živalski „psiholog“ Herbert je pa napravil s svojim zvestim psom še prav poseben poskus. Zaprl ga je v sobo, sam pa mu je v sosednem prostoru samo v mislih narekoval razna povelja, kot „lezi!“, „na dve nogi!“, „v kot!“ in podobno. Žival je po neki čudni telepatiji izvrševala vsa dana povelja.

podrobnosti o koncesijah posameznih držav. Ker gre za številne pogojne rešitve, je očitno, da bo komisija skupnega trga morala pogosto intervirirati. Kompromis v Bruslju je predvsem rezultat medsebojnih francosko-nemških koncesij.

PITANJE RAC

Za pitanje rac ni boljšega kot ječmen. V ta namen ga nekoliko namočimo, da razpoči. Potem ga nasujemo v kupcih na kakem gorkem kraju, da začne kaliti. Ko vzkali, ga posušimo, da ga moremo shraniti. Še bolje je, če namočimo vsak dan toliko ječmena in damo v kupce, kolikor ga pokrmimo v enem dnevu. Race, ki jih hočemo opitati, zapremo v čeden, dobro s slamo nastlan hlev, kjer jim pokladamo vzkljen ječmen, ki ga pa poprej še enkrat namočimo. Pokladati ga moramo po malem, da race vse sproti pojedjo in da nič ne ostane v koritih, kjer bi gnilo in bi se pokvarilo. Zato pa je bolje, da ga večkrat dajemo. Živali se na ta način dobro redé; najdalje v 14 dneh so race debele.

Prav tako lahko ravnamo tudi z drugo perutnino in posebno z gosmi. V marsikaterem oziru se to še bolje obnese kot pitanje s pogosto rabljenimi svaljki (testovniki).

— Tvrška Di Tella v Buenos Airesu je organizirala mednarodno umetnostno razstavo, ki je bila v enem izmed razstavnih salonov v Floridi. Vabilu se je odzval akad. slikar Janez Bernik iz Ljubljane in razstavil več del.

Pomen mlečnega zobovja

Največ ljudi meni, da mlečni zobje niso tako važni, da bi morali nanje preveč paziti. Mnenja so namreč, da itak izpadejo in na njih mesto pridejo stalni zobje.

A temu ni tako! Tudi mlečni zobje so važni in moramo paziti, da so zdravi. Kakor stalni zobje opravljajo tudi mlečni važno delo. Zmeljejo hrano in pomagajo želodcu pravilno prebaviti. To pomeni, da ima želodec potem le polovico dela in laže oddaja več hrane telesu kot v primeru, da mora vse delo sam opravljati.

Posebno šibkejši otroci morajo dobro drobiti in žvečiti hrano v ustih, ker njihov želodec je prešibak, da bi to storil. Šibki otroci s slabimi mlečnimi zobmi trpe zaradi tega na trebušnih in želodčnih motnjah.

A slabi mlečni zobje vplivajo tudi na rast stalnega zobovja. V šestem letu zrastejo

navadno človeku prvi stalni zobje in sicer štirje: na vsaki strani zgoraj in spodaj po eden. Ti zobje kaj radi silijo naprej. Pri zdravem mlečnem zobovju tega ne morejo, ker nimajo prostora in so prisiljeni, da rasto naravnost med prostor med mlečnimi zobmi. Če pa je okrog njih mlečno zobovje zgnito ali polomljeno, imajo prostora dovolj, da rastejo tja, kjer je določen prostor za druge zobe. Ti drugi zobje kasneje zopet nimajo prostora in tako zraste človeku stalno zobovje križem kračem. Zaradi tega priporočajo zdravniki staršem, naj skrbno že od drugega ali tretjega leta starosti otrok za to, da imajo le-ti zdravo mlečno zobovje.

Mlečno zobovje otrok bi moral zdravnik pregledati vsake tri mesece enkrat. S tem bi starši prihranili kasneje mnogo denarja in svojim otrokom marsikatero bolezen.

ZA DEKLETA:

Ne morem ga vzljubiti . . .

Dekle, katero je zasnubil fant, se ne more odločiti. Dobro službo ima in tudi sicer je zelo uslužen, ugleden, prijeten. Toda vzljubiti ga ne more. Takole si odgovarja: „Ze dalje časa ga poznam in opažam, da mi je naklonjen. Pa ga prav nič nimam rada; celo nekoliko zoprni mi je. Saj takega vendar ne morem vzeti . . . Toda! Kaj pa, če mi bo kdaj žal, da sem ga zavrnila, kajti to bi bila kar lepa partija . . . In končno, ali je sploh mogoče, da bi ženska kdaj vzljubila moža, ki ga nima rada . . .?“

Pred podobna vprašanja so pogosto postavljena dekleta, ki stopajo v življenje. In nikakor niso zavidanja vredne, ko morajo v svojih dušah bojevati hud boj med srcem in pametjo in se končno odločiti v tvegano bodočnost. Morda jim bo sledeči odgovor nekoliko v oporo:

Da bi ženska vzljubila moža, ki ga ni ljubila in ji je bil celo zoprni, je vsekakor mogoče. Celo pogosto se zgodi kaj podobnega. Saj ljubezen ne sloni samo na lepi, simpatični zunanosti, marveč vse bolj na harmoniji in soglasju duševnih lastnosti in potez značaja, zaradi katerih začneta drug drugega spoštovati, ceniti in občudovati, kar se polagoma spremeni v ljubezen zlasti, ako s svojim življenjem dajeta drug drugemu povod, da sta si hvaležna in vobče sodoživljata dogajanja vsakdanjosti. Ko se tako v sodoživljanju srečujeta, se vedno bolj poglobljajo medsebojna ljubezenska čustva.

Po tem navodilu se je ravnalo dekle in se je odločilo za zakon s fantom, ki ga pred zakonom ni mogla prav vzljubiti. Življenje je pokazalo, da je prav storila in zakon je bil srečen. Od začetka je bila nekako zaskrbljena, a ni trajalo dolgo, ko ga je vzljubila, kar se je še poglobilo, ko je bil zakon blagoslovljen z ljubkimi otroki . . .

Skrivnost ljubezni temelji na žrtvi: Zena more z žrtvami v moževem srcu vzgati ljubezen. A nasprotno je tudi res: mož zna ogreti ženo, ki se ni poročila iz ljubezni. V tem je odgovor na dejstvo, da je bilo nekaj vse več srečnih zakonov, čeprav je bilo mnogo manj predzakonskih ljubezenskih poznanj . . .

Dovolj je, da mož zna ceniti žrtve, ki jih žena doprinaša zanj in dom. Več žensko srce ne zahteva. Ze za golo razumevanje mu je hvaležna in mu to vrača z ljubeznijo, ki je vsa vdana in globoko iskrena.

SEDEM BRATOV POROČILO SEDEM SESTEM

V Carlos Salasu v Argentini se je sedem bratov poročilo s sedmimi sestrami, kar se prav gotovo na svetu še ni pripetilo. Družini sedmih fantov in deklet sta živeli v isti vasi in sta bili vedno v prijateljskih odnosih, katere je sedaj „množična“ poroka še okrepila.

Henrik Sienkiewicz: 2

OBLEGANJE**Jasne gore**
V službi Najsvečejše

Zgodovinska slika iz švedsko-poljske vojne

„Vojaški odposlanci so že v Krakovu. Sicer pa ne morejo storiti drugega, ker nimajo izbire. Če ne pridejo na našo stran, jih Hmielnicki potolče do zadnjega moža.“

Lisola je sklonil svojo razumno glavo na prsi.

„Strašne, nezaslišane stvari!“ je rekel. Razgovor se je vršil v nemškem jeziku. Kmitic ni preslišal niti ene besede.

„Ekscelenca,“ je odgovoril Vreščovič, „zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi.“

„Morda. Vendar je težko ne sočustvovati s to silo, ki je padla pred našimi očmi, in kdor ni Šved, mora obžalovati.“

„Jaz nisem Šved, toda če Poljaki sami ne žalujejo, se tudi jaz ne čutim dolžnega,“ je odgovoril Vreščovič.

Lisola ga je resno pogledal. „Res je, da vaše ime ni švedsko. Kakšnega rodu ste, prosim?“

„Čeh sem.“

„Torej ste podanik nemškega cesarja! . . . Potem služiva istemu gospodu.“

„Jaz sem v službi najjasnejšega kralja . . .“

Hmielnicki je začel in vodil veliki kovaški upor proti Poljski, in sicer malo pred švedsko-poljsko vojno.

ZA MLADINO IN PROSVETO**Ne boj se žrtev!**

Načela so vodilo življenja, ki hoče biti skladno z resničnostjo in pravičnostjo. Gotovo je to nekaj vzvišenega, častnega in težkega; človeku v vsakdanjem življenju nikakor ni lahko slediti takšnim vodilom, ker so pogosto v ostrem nasprotju z „javnim mnenjem“. Svet ima namreč svoja načela, ki hočejo ugoditi zahtevam po lagodnem uživanju in brezskrbnem življenju. Za to se ne zanima, kaj je resnično in pravično!

Prav načela zato zahtevajo od človeka pripravljenost za žrtve. Nikakor namreč ni mogoče, da bi mogel biti človek zvest načelom, istočasno pa odklanjati sleherno odpoved. Jasno je, da bo mož načel premnogokrat prišel v nasprotje sam s seboj in z drugimi ljudmi. Sam s seboj zato, ker je človeška narava nagnjena k slabemu, z drugimi pa zato, ker je danes človeštvo postalo nezvesto življenju po načelih; ljudje

so danes brez načel in se ravnaajo po vetru . . .

Prava načela morajo priznavati vsaki vrednoti tisto mesto, ki ji gre. A v človeku so nagoni, ki se nič ne menijo za vrednote in se tudi ne morejo, ker so slepi. Imajo pa ti nagoni silno moč, katero jim je dala narava; imajo namreč nalogo, da kljub oviram dosegaajo svoj namen v ohranjanju rodu. Da bi pa ti nagoni s svojo temno silo ne uničevali višjih vrednot, je dala narava človeku um in načela. S svojim spoznavanjem načel naj bi človek svoje nagone brzdal in v življenju ravnal, kakor mu velevala pamet.

Seveda se nagoni gospodovanju pameti, ki se hoče ravnati po višjih načelih, pogosto upirajo in tako nastajajo v človekovi duši težka nasprotja in hudi boji. In takrat se pokaže, ali smo pripravljene na žrtve življenja ali pa smo slabiči . . .?

KAJ MISLIJO SKAVTI?

„SKAVT JE PRIJATELJ VSAKOMUR IN VSAKEMU DRUGEMU SKAVTU BRAT.“

Tako se glasi 4. skavtski zakon. In če se v tej veliki skavtski družini (okoli 8 milijonov je sedaj skavtov na svetu) ta zakon izvršuje, koliko slabega se prepreči in koliko dobrega se stori!

Naj vam pove naslednji resnični dogodek iz pretekle vojne, kaj pomeni v življenju biti sočloveku človek v vsaki priliki.

V Tokiu (glavnem mestu na Japonskem) stoji spomenik, ki predstavlja dva vojaka iz zadnje svetovne vojne. Amerikanski vojak leži na tleh in drži roko vzdignjeno do čelade v obliki skavtskega pozdrava, nad njim je sklonjen japonski vojak-borec iz džungle.

V skavtski centrali v New Yorku je pripovedoval o tem neki Američan takole:

Nova Gvineja, oktobra 1942. — Čez 3400 metrov visoki prelaz Kokoda poskušajo Japanci predreti do 50 km oddaljenega pristanišča Moresby. Amerikanci jim zastavljajo pot do mesta. Japoncem začne primanjkovati živeža, dobili so zadnji obrok riža, zato so prisiljeni, na vsak način pregnati Amerikance iz postojank in tako priti do živeža.

Japonci silovito napadajo. Amerikanci ne zdrže napada in se morajo umikati. Ne-

švedskega,“ je odgovoril s poklonom Vreščovič.

„Niti najmanj se ne mislim dotakniti te službe,“ je odgovoril stari Lisola, „toda take službe so prehodne. Ker pa ste podanik našega milostljivega gospoda, ne morete smatrati koga drugega za svojega rodnega vladarja, pa služite komurkoli si bodi.“

„Tega ne zanikam.“

„Torej vam odkritosrčno povem, da naš gospod pomiluje to odlično ljudovlado in usodo njenega izbornega vladarja in ne more z mirnim očesom gledati na one svoje podanike, ki pomagajo pri popolnem propadu prijazne države. Kaj so vam storili Poljaki, da ste jim tako nenaklonjeni? . . .“

„Ekscelenca! Mnogo bi lahko na to odgovoril, toda bojim se zlorabljeni potrpežljivosti vaše ekscelence.“

„Gospod se mi zdi ne le znamenit vojak, marveč tudi razumen človek; a moj poklic mi nalaga, da gledam, poslušam in poizvedujem po vzrokih; le govorite, če je treba zelo obširno in ne bojte se, da bi me utrudili. Nasprotno, če bi se kdaj zglasili v cesarsko službo, kar vam najbolj želim, bi našli prijatelja, ki vas opraviči in ponovi vaše vzroke, če bi vam hoteli vašo današnjo službo šteti v zlo.“

„Torej vam povem vse, kar mislim. Kakor mnogo mlajših plemenitašev sem moral tudi jaz iskati svojo srečo za mejo. Zato sem prišel semkaj, kjer je narod soroden mojemu in kjer tujce radi sprejemajo v službo.“

„Ali so vas slabo sprejeli?“

„Dali so mi solarnice v oskrbo. Našel sem pot do kruha, do ljudi in do samega kralja.“

ki amerikanski vojak hoče bežati, toda strel ga podre na tla. V hipu skoči japonski vojak z dvignjenim bajonetom nad njega. Amerikane v svoji oslabilosti pozdravi po skavtsko. Japonec vrže bajonet proč in po skavtsko odzdravi. Nato poklekne k ranjencu in mu obveže rano in odhiti naprej.

Ranjenca najdejo pozneje ameriški bolničarji nezavestnega. Čudno pa se jim je zdelo to, da je njihov vojak obvezan z japonsko obvezo, kajti Japonci so vsakega svojega sovražnika, ki jim je prišel v roke, takoj ubili.

Tako je torej skavtska ideja prijateljstva in medsebojne pomoči rešila tega vojaka gotove smrti.

NAJSTAREJSE MESTO

Izkopanine so pokazale, da je svetopisemsko mesto Jeriha najstarejše mesto na svetu. Arheologi menijo, da segajo njegovi začetki do leta 8000 pr. Kr.

Do sedaj so menili, da je prva kultura nastala v Egiptu, okrog leta 4000 pr. Kr. Po novih dognanjih pa bo tueba začetek kulture postaviti dokaj dalje v čas do osmega tisočletja in ne več v Egipt nego v Palestino.

Sedaj služim Švedom; a če bi me kdo hotel imeti za nehvaležnega, bi ga moral odkrito zavrniti.“

„Zakaj?“

„Iz kakšnega vzroka je mogoče od mene več zahtevati nego od samih Poljakov? Kje so sedaj Poljaki? Kje senatorji tega kraljestva, knezi, magnati, zlahta, vitezi, če ne v švedskem taboru? In vendar bi oni morali prvi vedeti, kaj jim je storiti, kje je rešitev, kje poguba za njih domovino. Jaz grem z njimi. Kdo izmed njih ima torej pravico imenovati me nehvaležnega? Čemu bi moral biti jaz, inozemec, zvestejši poljskemu kralju in ljudovladu nego oni sami? Čemu bi imel zavreči to službo, za katero oni sami prosijo?“

Lisola ni odgovoril. Podprl je glavo z rokami in se zamislil. Zdelo se je, da posluša žvižganje vetra in šum jesenskega dežja, ki je začel škropiti po oknih.

„Le govorite dalje,“ je rekel naposled, „zares posebne stvari pripovedujete.“

„Jaz iščem srečo tam, kjer jo morem najti,“ je rekel Vreščovič, „a da ta narod gine, radi tega se mi ni potreba bolj brigati zanj, nego se on sam . . . Sicer pa tudi če bi se brugal, bi nič ne pomagalo, ker morajo poginiti!“

„Zakaj?“

„Najprej radi tega, ker sami hočejo; drugič, ker to zaslužijo. Ekscelenca, ali je še na svetu kraj, kjer bi vladala tak nered in svojevolskost? . . . Kakšna vlada je to? Kralj ne vlada, ker mu ne dajo vladati. Sejmi ne vladajo, ker se samo pripravajo. Ni vojske,

* sejm = poljski državni zbor.

Iz filmskega sveta

MLADINA JE ZVESTA FILMU

Čeprav je slišati od povsod, da stalno pada število obiskovalcev filma, je vendar zanimiva ugotovitev nekega nemškega učitelja, ki se skrbno posveča problemom mladinskega filma, da je zanimanje za film v zadnjih letih celo porastlo. Posebno mladinski filmi so zelo dobro obiskani, kar daje filmskim podjetnikom še posebne naloge, da nudijo tem, ki so še „dobre volje“, zares primerne filme.

DAN POČITKA ZA KINO

V mnogih deželah anglikansko-ameriškega sveta je že dolgo vpeljan dan počitka tudi za film. S tem bi naj bilo dano človeku, da se vsaj enkrat na teden popolnoma sprosti in tako svoje živce odpočije.

Pri nas so pa začeli z akcijo dneva počitka za film na Dunaju in sicer iz razloga, da na ta način nekaj prihranijo na izdatkih. Tako so sklenili lastniki manjših kinopodjetij na Dunaju. Teh je približno 50 od dunajskih kinov, katerih je nekaj nad 200.

Film „Kardinal“ je dovršen

Kot je že bilo poročano, je nemški film „Kardinal“ v katoliškem javnem življenju zadel na kritiko, ki je bila precej deljena, preden je bil predvajan. Ko pa je pred kratkim bila prva predstava, je ob tej priliki govoril tudi ameriški kardinal Richard Cushing iz Bostona, ki je poudaril, da zasluži ta film vso pohvalo in ga toplo priporoča katoličanom. Tudi sicer ga je kritika ugodno ocenila.

Francoski kino v krizi

Za celih 19 milijonov kino-kart je bilo v minulemu letu manj prodanih kot v prejšnjih letih. To je vsekakor občuten udarec vsej filmski produkciji, ki je verjetno najmočnejši v vsem povojnem času; saj tako nizkega obiska niso francoski kino-podjetniki zaznamovali v vsem času po letu 1945.

„Izberi življenje“ v Rusiji

Dokumentaren film „Izberi življenje“ prikazuje grozote atomske vojne. Kot pravi poročilo avstrijskega filmskega založnika dr. Hansa Deutscha, bodo ta film smeli kazati tudi v Sovjetski zvezi, ker so mu priznali protivojno tendenco.

Nemški kino išče nove poti

Znano je, da preživlja nemški kino hudo gospodarsko krizo, ker stalno upada zanimanje publike za film. Kot glavni vzrok navajajo močno televizijsko omrežje, ki je zadnja leta dobesedno prepredlo Nemčijo. Da bi vsaj nekoliko zavrla ta porazni pojav, skuša nemški kino čimbolj ugoditi željam svojih obiskovalcev. Pri tem iskanju so ugotovili, da nemški gledalci še najraje gledajo filme „iz divjega zapada“. Zato bodo v tem letu izdelali kar celo vrsto filmov iz tega področja.

ker nočejo plačevati davkov; ni pokorščine, ker sodnih sklepov ni mogoče izvesti, ker jih vsak tepta, kdor je močnejši; ni zvestobe v tem narodu, saj so vsi zapustili svojega kralja, ni ljubezni do domovine, ker so jo dali Švedom za obljube. Kje drugje bi se moglo kaj podobnega zgoditi? Kateri narod na svetu bi sovražniku pomagal, da zasede njegovo lastno zemljo? Kdo bi tako zapustil kralja, a ne radi tiranstva, ne radi slabih dejanj, temveč radi tega, ker je prišel močnejši? Kje so taki, ki bi ljubili samo svoje zasebne stvari, javne zadeve pa teptali z nogami? Kaj imajo Poljaki, ekscelenca? . . . Naj mi kdo omeni samo eno vrtilino: stanovitnost, razum, prebrisanost, vztrajnost, moštost? Kaj imajo? Dobro konjenico? Da! In drugega nič . . . Saj so tudi Numidi sloveli po svoji konjenici in Galci so imeli, kakor lahko čitamo pri rimskih zgodovinarjih, slavnega vodjo, a kje so? Izginili so, kakor morajo izginiti tudi ti. Kdor jih hoče rešiti, ta samo izgublja čas, zakaj oni sami se nočejo rešiti! Samo blazneži, svojevolskeži, zlobneži in podkupljivi ljudje stanujejo na tej zemlji!“

Vreščovič je poslednje besede izgovoril z resničnim izbruhom sovraštva, čudnim za tujca, ki je med tem narodom našel kruh; toda Lisola se ni čudil. Izkušeni diplomat je poznal svet in ljudi, vedel je, da kdor ne zna plačati svojemu dobrotniku s srcem ta tem marljivo išče pri njem napake, da bi z njimi skril svojo lastno nehvaležnost. Sicer pa je morda tudi priznaval upraviče-

o Numidi = ljudstvo v Sev. Afriki.

o Galci = nekdanji prebivalci današnje Francije.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

France Bevk:

Maj prvi učitelj

Kar takoj povem: To, kar vam bom pripovedoval, ni nikaka zgodba, niti vesela niti žalostna. A prosim vas kljub temu, da jo preberete do konca.

Od tedaj, ko sem še bos letal po svetu, je preteklo že mnogo let. Marsikaj tega, kar sem takrat videl in doživel, sem že pozabil. Le enega ne: prve šole in prvega učitelja. Posebno ne svojega prvega učitelja, ki se je imenoval Peter Julij.

Nekateri otroci se menda bojé šole. Jaz se je nisem bal, četudi so me včasih strašili z njo — ne doma, Bog varuj! Pač pa sosedov hlapec, tisti, ki je imel lase črne kot vran in lisjake oči. Ta nam je slikal same strahove. Pred birmo je trdil, da škof vsakemu birmancu prisolijo trdo klofuto na lice. Saj sami veste, da to ni res. Tega, kar je trdil o šoli, pa ni mogoče niti ponoviti.

»Ali učitelj res tepe?« sem potem vprašal doma.

»Kaj šel!« je rekla babica. »Kdo ti je pa to natvezil?«

»Ali je res treba klečati na ajdi?«

»Ta je lepa! Ako boš priden, se ti ničesar ni treba bati. Ali misliš biti poreden?«

Ne, tega ne. Hlapcu nisem vsega verjel, a tudi babici ne popolnoma. Kdo ve?

Tih kot ovčka, skoraj brez diha sem prvi dan sedel v šoli. Učitelj Peter Julij je bil še mlad in zelo visok, da je z glavo skoraj segel do stropa. Z rokami na hrbtu je hodil med klopmi. Le poredko je sedel za mizo. Iz sinjih oči mu je sijala dobrot. Glas mu je bil mehkec, prizanesljiv. Zgoditi se je moralo kaj prav posebnega, da je zakričal. A da je prišlo do tepežke, se je moralo zgoditi že pravo hudodelstvo.

Sosedov hlapec ni čisto lagal. Četudi je hudo pretiraval. V šoli smo imeli tudi palico. Dve pedi dolga, že vsa uglajena leskovka je ležala na mizi. Ponajveč je bila le za strašilo. Včasih pa je tudi zapela.

Palica bi bila lahko prav boleča. Toda v rokah učitelja Petra Julija ni bila prehudo orodje. Kaznjena je zgrabil z levico za konce prstov, v desnico pa je vzel leskovko. Samo z njenim končkom ga je rahlo tepel po dlani, kakor da bi kokoš pikala zrnje: pik, pik, pik...

Mene taka kazen nikoli ni zadela. Ne vem, ali sem bil tako priden ali pa mi je bil učitelj tako prizanesljiv. Tisti, ki so bili kdaj tepeni, so trdili, da jih nič ne boli. Vendar pa so med tepežko živo zardevali in se pačili, a to ni bilo zaradi bolečine. Le sramovanje jim je poganjalo kri v lica. Biti kaznovan pred vsemi, to le ni bilo tako brez pomena.

Sicer pa se iz tistih dni spominjam le malo podrobnosti... Na mizi je ležala velika knjiga z mnogimi pisanimi podobami. Rad sem jo pregledoval pred poukom.

Učitelj je kdaj pa kdaj za najlepše napisano nalogo obljubil podobico. Nekoč sem jokal, ker nisem prejel »odlikovanja«. Kakor vidite, sem bil častihlepen. Za lepo pisavo bi morda še danes ne dobil podobice. Druga pa je bila, ako se je bilo česa treba naučiti na pamet.

Nekateri učenci imajo navado, da pozneje slabo govore o svojih učiteljih. To ni lepo. Kakor da bi kdo slabo govoril o svojem očetu ali materi! In naj je o Petru Juliju rkel kdo, kar je hotel, je moral priznati, da je bil dober. Dobrota pa je kot blag vonj pomladnega cvetja. Človek pozabi marsikaj, a nje ne pozabi. Zaradi nje tudi jaz svojega učitelja nisem pozabil.

Niti tedaj, ko se dolgo vrsto let niso srečala. Ves ta čas sem pogosto mislil nanj. Bog ve, kje je? Kje živi?

Pred leti pa sem ga zopet nekajkrat srečal v Gorici. Postaral se je bil. Pa saj tudi jaz nisem bil več tisti zeleni pobič kot nekdanj.

TOMAŽ ULBING:

LIPA

Sneg leži po širnem svetu,
sonce hodi bolj po stran,
v Lipi pa po ljudstva zlétu
žalen se obhaja dan.

Bivši župnik te župnije
je umrl v Gradcu tam,
ob boleznih hudi ni je
zanj vrnitve bilo k nam.

Mrtvega so pripeljali
iz dežele štajerske,
da bi tu ga pokopali
v kraju fare ljubljene.

Zbrali so se svečeniki
v lepi cerkvi pred oltar,
v hiši svetli in veliki
ljudstva rod ves mlad in star.

Pred oltar zdaj korar stopi
z mašo za pokojnika,
žalno peto v sveti lopi,
spremljano od orglarja.

Pogledal me je s sinjimi, vprašujočimi očmi in mi dal roko.

»Kako ti gre, Franček?« me je vprašal. Presneto! Prav tako me je imenoval kot takrat, ko sem še sedel v šolskih klopih. Frrranček! Pri tem je — rrrr — pritisnil kakor zmeraj, da je bilo veselje. Kakor da sem še vedno njegov učenček! Bilo mi je toplo pri srcu.

Bog ve, ali se je še spominjal, da sem nekoč jokal zaradi podobice? Morda? Pa tega menda ni pozabil, kako sem požiral knjige iz šolske knjižnice. Ko je teh primanjalo, mi je posojal svoje. Iz njegovih rok sem prvič dobil Rutarjevo »Zgodovino Tolminkeskega«. Zdelo se mi je čudovito lepo, ko sem v knjigi bral o naših krajih in vaseh. In učitelj Peter Julij je osebno poznal Simona Rutarja. Pripovedoval mi je o njem. Ko je bil še dijak, ga je o počitnicah spremljal po Tolminkem. In ni pozabil, da mu je bil rekel za slovo: »Boga se boj in »gvant' šparaj!«

Ko sem učitelja zopet srečal nekoč pred meseci, se mi je zazdel hudo postaran in upalnih lic. Oči so mu bile nekam izmučene, žalostne. Bil je bolan. A ni govoril o svoji boleznih. Bolj molčel kot po navadi mi je kmalu dal roko.

»Zbogom, Franček!«

Potem ga nisem več videl.

Zdaj leži v Tolminu, ob Soči, med temnozelenimi gorami. Goriške ulice se mi zdijo prazne.

O POGREBU

Č. G. ŽUPNIKA LOJZA NAGELSCHMIEDA

Sredi maše gre na leco
pridigar vsem vernikom
za veliko, malo deco
zbrano z učiteljstvom.

Slika dolgi tek življenja
prejšnjega tu župnika,
vsega dela, nja hoténja
v fare prid njegovega,

od mladosti in učenja
v šolah treh nekdanjega,
vse do njega posvečenja
v krškega duhovnika!

Vsa navaja zdaj dejanja
kot kaplana, župnika,
božjih nauk, nja sejanja,
kateheta, prid'ganja!

Vse to pridigar navajal
je v pridigi ljudem,
mojstrsko vse jim podajal
za razum, — to tu povém.

Lepa knjige za zimske večere

ima na razpolago knjigarna naše Mohorjeve družbe v Celovcu. Med temi so tudi:

R. L. Janez in Majda, domača povest, 162 strani;

Jalen, Ograd, 130 strani;

Bele, Smrekov vršiček, 96 strani;

Malešič, Škratno nebo na vzhodu in zahodu, 132 strani;

Mauser, Jerčevi galjoti, 136 strani.

Dospel je iz Argentine prvi del znamenitega romana pisatelja Karla Mauserja *Ljudje pod bičem*. Ima 440 strani. Ta zajetna knjiga, katere drugi in tretji del izideta drugo leto, stane 85.— šil. Povest je svoj čas izhajala v »Veri in domu«, a jo je pisatelj popolnoma predelal in iz nje naredil povest velikega sloga, ki je doslej v zamejstvu Slovenci še nismo meli.

Izšla je prva letošnja številka mesečnika za izseljence »Naša luč«.

Knjigarna ima več knjig za izpopolnitev znanja v našem slovenskem jeziku, med njimi tudi »Müchten sie nicht slowenisch lernen?«

Knjigarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Ko daritev je končana,
gre korár z duhovščino
tja, kjer rakev je podjana
blagega pokojnika.

Zbor duhovnikov opravi
zanj sedaj tu libero
in vodnik nato pa prvi:
„Pojdimo pred grobnico!“

Truplo rajnika v jamo
zdaj spustijo tiho dol
in s korarjem vsi mu damo
blagoslov zdaj bolj in bolj.

A po prošnjah vseh cerkvenih
svetni govorijo še,
v žalnih stavkih ino klenih
fare vodjo počasté.

K sklepu pevski zbor pa šole
z nežnim glasom še nato
in izrazom tužne volje
pel je pesem v slovó.

Sosed moj ino prijatelj
mnogih let v Lipi tam,
bodi zdaj posredovatelj
milosti za vero nam!

Bill si Ti „NEDELJE“ bralec,
bralec tudi „TEDNIKA-a“,
bodi tega vsak čitalec,
bralec vsak — „NEDELJNIKA“!

(Dalje na 8. strani)

nost Vreščovičevih izjav, zato ni ugovarjal; nenadoma pa je vprašal: »Gospod Vajkard, ali ste katoličan?«

Vreščovič je bil v zadregi.

»Da, ekscelenca!« je odgovoril.

»V Velunju sem slišal, da nekateri nago-varjajo Njegovo Veličanstvo Karola Gustava, naj zasede jasnogorski samostan... Ali je to res?«

»Ekscelenca, samostan leži blizu šleske meje in Jan Kazimir lahko dobi od njega izdatno pomoč. Moramo ga zasesti, da to prepričimo... Jaz sem prvi opozoril na to in radi tega mi je Njegovo Veličanstvo tudi poverilo to nalogo.«

Tu je Vreščovič naglo vstal, spomnivši se Kmitica, sedečega v drugem kotu izbe, stopil k njemu in ga vprašal: »Gospod vitez, ali razumeš nemško?«

»Niti besede,« je odgovoril gospod Andrej.

»Škoda, sicer bi te povabili, da bi se razgovarjal z nami.«

Po teh besedah se je obrnil k Lisoli: »Tu je tuj vitez, a ne razume nemško, zato se lahko svobodno razgovarjava.«

»Jaz nimam nikakršnih tajnosti,« je odgovoril Lisola. »Ker pa sem katolik, ne bi hotel, da bi se zgodila svetemu mestu kaka krivica... Ker pa sem prepričan, da je najjasnejši cesar istega mnenja, bom prosil Njegovo Veličanstvo, da prizanese menihom. Vi pa, gospod, se ne žurite preveč, dokler ne dobite novih navodil.«

»Imam določena, dasi tajna navodila. Vaši ekscelenci jih ne tajim, ker hočem cesarju, svojemu gospodu, vdano in zvesto

služiti. Vendar morem vašo ekscelenco v tem pomiriti, da se sveti kraj nikakor ne bo oskrnil. Katoličan sem...«

Lisola se je nasmehnil in ker je hotel od manj izkušenega človeka izvedeti resnico, je vprašal šaljivo: »Toda zakladnicó bošte menihom prebrskali? Brez tega pa ne bo? Kaj?«

»To se utegne pripetiti,« je odgovoril Vreščovič. »Presveta Devica ne potrebuje tolarjev v priorjevi skrinji. Če plačajo vsi, naj plačajo tudi menihi!«

»In če se bodo branili?«

Vreščovič se je nasmehal: »V tem kraju se ne bo branil nihče in danes se sploh ne more nihče braniti. Zato so imeli čas poprej!... Sedaj je prepozno!«

»Prepozno,« je ponovil Lisola.

S tem se je pogovor končal. Po večerji so odšli. Kmitic je ostal sam. To je bila zanj huda noč.

Ko je poslušal besede Vajkarda Vreščoviča, se je moral z vsemi silami krotiti, da mu ni zakričal: »Lazeš, pes!« in skočil nadenj s sabljo. In če ni storil tega, ga je oviralo v tem spoznanje, da je čutil in spoznal v tujčevih besedah resnico, strašno, žgočo kakor ogenj, a pravo.

»Kaj bi mogel reči?« si je dejal. »S čim bi ga mogel zavrtni razen s pestjo? Kakšne protidokaze bi mu mogel navesti?... Resnico je lajal... Da bi ga ubil!... A tudi oni cesarski statist⁸ mu je priznal, da je po vsem tem vsaka obramba prepozna.«

Kmitic je pa morda tako trpel največ ra-

⁷ prior = samostanski predstojnik.

⁸ statist = državnik.

di tega, ker je bilo ono »prepozno« usodopolno ne toliko za domovino, marveč tudi za njegovo zasebno srečo. In vendar je imel te muke že dovolj; že mu je zmanjkalo tudi moči, zakaj po cele tedne ni slišal nič drugega, kakor da je vsega konec, da ni več časa, da je že prepozno. Noben žarek nadeje mu ni padel v dušo.

Potoval je neprestano dalje podnevi in ponoči, da bi ubežal tem prerokovanjem, da bi naposled našel kak kraj, kakega človeka, ki bi mu ulil vsaj kapljico nadeje. Našel pa je vedno večji prepad, vedno večji obup. Končno so Vreščovičeve besede napolnile ta kelih grenkosti in žolča; pokazale so mu jasno to, kar je do sedaj samo čutil, da niso vzrok pogina domovine toliko švedje, severnjaki in Kozaki, kolikor narod sam.

»Bedaki, svojevoljneži, hudobneži in izdajice stanujejo na tej zemlji,« je ponavljal za Vreščovičem gospod Kmitic, »drugih ni... Kralju niso pokorni, sejmje teptajo z nogami, davkov ne plačujejo, sovražniku sami pomagajo, da si lasti to zemljo. Morajo poginiti!«

»Za Boga! Če bi mu mogel zavrtni vsaj eno trditve! Mar res ni pri nas razen konjenice nič dobrega, nobene vrline, temveč samo zlo?«

Gospod Kmitic je iskal v svoji duši odgovora. Tako je že bil utrujen od poti in trpljenja in od vsega, kar je preživel, da se mu je začelo v glavi mešati. Zdelo se mu je, da je bolan, in objel ga je smrtni strah. V možganih je čutil vedno večjo zmedenost. Pred očmi so mu mrgoleli znani in neznani obrazi, taki, ki jih je nekdanj videl,

in drugi, ki jih je srečaval na potovanju.

Ti obrazi so razpravljali, kakor bi bili na sejmu, navajali razne izreke in vedeževanja, a vse se je sukalo okoli Olenke. Ta je pričakovala rešitve od gospoda Kmitica, toda Vreščovič ga je prijemal za rame, mu zrl v oči in ponavljal: »Prepozno! Prepozno! Prepozno!« Zgrabili so Olenko in izginili nekje v temi.

Kmiticu se je zdelo, da sta Olenka in domovina isto in da je obe izgubil in ju prosto izdal švedom.

In takrat je začutil tako neizmerno bolelost, da se je prebudil in se ogledoval z osuplimi očmi okoli sebe ali pa je prisluškoval vetru, ki je žvižgal v dimniku, v stelah, na strehi z raznimi glasovi in igral skozi vse špranje kakor na orglah.

Toda prikazni so se vračale. Olenka in domovina sta se zlivali v njegovi domišljiji v eno podobo, katero je govil Vreščovič, govoreč: »Prepozno, prepozno!«

Tako je bedel gospod Andrej vso noč. Ko se je zavedel, je mislil, da bo moral obležati, in je že hotel poklicati Soroko, da bi mu pušcal kri. Toda v tem se je začelo svitati. Kmitic je skočil pokonci in šel ven pred gostilno.

Šele prvi svit je razganjal temo. Dan je napovedoval lepo vreme. Oblaki so se sicer na zapadu zbirali v podolgovate skupine, toda vzhod je bil čist. Na polagoma bledečem nebu so migljale zvezde. Kmitic je zbudil svoje ljudi, se praznično oblekel, ker je baš nastopila nedelja, in vsi so krenili dalje.

(Dalje prihodnjič)

Heimliches Europa

(Nadaljevanje s 1. strani)

als selbstverständlich gilt, den Minderheiten auch ihre eigenen Schulen zu geben, nicht aber da, wo dies an Bedingungen geknüpft wird.

Wenn wir uns den Standpunkt stellen, daß jeder nationalen Minderheit und jeder kleinen Volksgruppe die Sympathien Europas sicher sein sollten, läßt diese generelle Regel keinerlei Ausnahme zu; sie duldet sie selbst dann nicht, wenn etwa geltend gemacht wird, daß bei der heutigen Zerteilung Europas kein westeuropäisches Interesse daran bestehen könne, Verwandtschaften, die über die innereuropäische West-Ost-Grenze hinweggreifen, zu konservieren.

Nachdem dieses vorausgeschickt ist, sind wir vielleicht gegen einige Mißverständnisse gesichert, wenn wir nun kurz entschlossen das „heiße Eisen“ anfassen.

Wir wollen versuchen, möglichst knapp das Wesentliche darzulegen, obwohl diese Knappheit zweifellos immer noch die Gefahr von Mißverständnissen enthält und vielleicht sogar zu direkten Mißdeutungen Anlaß bieten mag.

Das Land Kärnten gehörte in der alten österreichischen Monarchie zu den Kronländern, in denen zwei Sprachen, zwei Volkstümer koexistierten: der Norden deutschsprachig, bajuwarischen Stammes, der Süden slawisch. Ein ganz scharfe Volkstümgrenze, etwa der zwischen Welsch-Tirol und dem deutschen Süd-Tirol vergleichbar, ließ sich geographisch freilich nicht leicht ziehen, da, von den Mischheiten abgesehen, generationenlang in Kärnten wie auch in anderen slawisch-germanischen Sprach-Grenzgebieten ein gewisser Sog zur friedlichen Germanisierung bestand; dem slowenischen Volkstum gingen viele seiner begabtesten Söhne durch diese lautlose Germanisierung verloren. Die deutsch-slowenische Sprachgrenze, wie sie bis über die Mitte des vorigen Jahrhunderts hinaus bestand, fällt immerhin — dies mag dem Volkskundler interessant sein — mit der nördlichen Grenze der im slowenischen Teil Kärntens außerhalb der Karawanken üblichen Spanschindel-Dachbedeckung zusammen.

Es ist schon richtig, wenn oft gesagt wurde, auch den Slaven hätten im alten Österreich alle Möglichkeiten kulturellen und sozialen Aufstiegs offengestanden; das stimmt; aber leider muß man hinzufügen, daß der für solchen Aufstieg zu zahlende Preis die Germanisierung war; den slawischen Volkstümmern als solchen war damit nicht gedient, wenn auch denen unter den Slaven, die sich zur Germanisierung geradezu drängten, noch nicht zum Bewußtsein gekommen sein mag, was sie preisgaben.

Aber trotz aller nötigen Einschränkungen kann man doch nicht sagen, daß das Kärntner Slowenentum damals bereits in seinem Bestand gefährdet gewesen sei, dies um so weniger, als das Streben nach Erhaltung einer völkischen Eigenart im alten Österreich keineswegs notwendigerweise mit einem Streben nach politischer Loslösung gleichbedeutend war. Gelegentlich bekommt man heute noch von national gesinnten Slowenen zu beiden Seiten der heutigen Staatsgrenzen zu hören, daß der Untergang des alten Österreich für kein Volk der Donau-Monarchie so problematische Nebenaspekte gehabt habe wie gerade für die Slowenen, deren Volkstümgrenze ja erst durch die Aufteilung des alten Österreich politisch auseinandergerissen wurde. Die Nichtverwirklichung des vom Erzherzog Ferdinand gehegten Reichs-Reformplanes (Schaffung einer Art „Vereinigter Staaten von Groß-Österreich“, jeder dieser nationalen Staaten möglichst innerhalb seiner Volks- und Sprachgrenzen) sei gerade für das Slowenentum verhängnisvoll geworden, denn ein Land Slowenien im Rahmen einer großösterreichischen Föderation hätte ohne Frage auch das damals noch vorwiegend slowenische und sich, wenigstens mehrheitlich, bewußt zum Slowenentum bekennende Südkärnten (der Kärntner Wahlbezirk Völkermarkt entsandte damals den Vorkämpfer des slowenischen Volkstums Franz Grafenauer in den österreichischen Reichstag) mit umfassen müssen.

Die Trauer um das Gewesene, um verpaßte Möglichkeiten und verlorene Gelegenheiten, führt nicht weiter; das alte Österreich ging unter, vielleicht nur deswegen, weil es die Reformpläne Franz Ferdinands nicht auszuführen wagte. Mit dem Ende des 1. Weltkrieges mußten alle Träume sowohl von einem Groß-Österreich als auch von einem Groß-Slowenien innerhalb einer österreichischen Föderation begraben werden. Zum ersten Mal in seiner Geschichte wurde, da gleichzeitig Italien weite slowenische Gebiete erhielt, das slowenische Volk auf drei Staaten verteilt. Der Friedensvertrag von Saint-Germain sah für die strittigen Gebiete Südkärntens ein Plebiszit vor, das über die politische Zugehörigkeit des Landes entscheiden sollte. Die Volksabstimmung ergab etwa 57% der Stimmen für das Verbleiben bei Rest-Österreich (das sich damals allerdings „Deutsch-

Österreich“ nannte), 43% für den Anschluß an Jugoslawien, wobei freilich hinzuzufügen ist, daß — woran allerdings manche heute nicht mehr erinnert werden möchten — die Gebiete südlich der Drau eine klare Mehrheit für Jugoslawien ergeben hatten. Auf Grund des Ergebnisses sprach die Internationale Abstimmungskommission das gesamte Gebiet Österreich zu; man kann den Schmerz der national gesinnten Slowenen darüber sehr wohl verstehen (ich selber wollte kurz nach der Volksabstimmung als ganz junger Mensch in Südkärnten und erlebte oft, wie die slowenischen Kärntner in Tränen ausbrachen, wenn sie mit mir von dem Plebiszit sprachen); man hat allerdings auch zuzugeben, daß das Land Kärnten ja nun doch geographisch eine Einheit bildet, die zu zerschneiden stets mißlich ist. Und so lernte ich denn schon seinerzeit, daß es neben dem slowenischen Volkstümbewußtsein auch ein Kärntner Landesbewußtsein gab, welches zur Folge hatte, daß selbst national gesinnte Slowenen, die um keinen Preis ihr Slowenentum preisgeben, sondern es auch noch ihren Kindern und Kindeskindern weitervererben wollten, gleichwohl, weil sie dem Ausgang des Plebiszites nicht ganz trauten, für das Verbleiben bei Österreich, das hieß für sie gegen eine Zerschneidung Kärntens stimmten. Man durfte also schon damals keineswegs die Stimmen für das Verbleiben bei Österreich mit einem Bekenntnis zum Deutschtum oder mit einem Streben nach kultureller Germanisierung gleichsetzen. Dies um so weniger als bei einem jeden Plebiszit natürlich auch ökonomische Motive eine gar nicht zu unterschätzende Rolle spielen: die Zerschneidung Kärntens hätte für die der Hauptstadt Klagenfurt benachbarten slowenischen Bezirke den Verlust der Klagenfurter Absatzmärkte bedeutet; es ist

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Mirno ti zdaj v grobu spavaj
tja do sodbe zadnje dne,
a Gospod pa up nam davaj,
nado, up po svidenju!

Mi ostali smo na svetu,
Ti si zdaj na oilju že,
tam si že pri starem Sethu,
svidenja je — upanje!

Nagelschmiedl so žrebjarji
bili svojčas vsepovsod,
v poklicu pravi carji
s skrbjo za ljudstva rod.

Nemško ti ime je bilo
od nekdanj odmerjeno,
a srce pa Tvoje milo
rodoljubno je bilo.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 13. I.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Kar po domače... Sodelovali bodo: Muharjev mešani sekstet, moški zbor SPD Loga ves, moški zbor iz St. Petra na Vašinjah, mešani zbor iz Globasnice, kakor tudi Kernjakova godbeno pevska skupina. — 10 minut za športnike. 18.00 Športni obzornik, katerega piše Mirko Bogataj. — TOREK, 14. I.: 14.15 Poročila, objave. Marjan Rus: Komedijanti v odrski luči in na dnevnih svetlobi (I). — SREDA, 15. I.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo! — ČETRTEK, 16. I.: 14.15 Poročila, objave. — Poje mešani zbor Jakob Petelin-Gallus iz Celovca. — Koroški kulturni pregled, katerega piše in govori ga. Marija Inzko. — PETEK, 17. I.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka, novice, ki jih zbira Blaž Singer po naših krajih in pri naših ljudeh. — Zena in dom. — SOBOTA, 18. I.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 19. I.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

(Theaterplatz)

Petek, 10. januarja, ob 19.30: Die Wildente (Divja raca) — (premiera), 9. predst. za A-abonmá in GWF-petek, 6. predst. za GWA-petek in 5. predst. za podeželski abonmá — petek. — Sobota, 11. jan., ob 19.30: Eine Nacht in Venedig (Noč v Benetkah). — Nedelja, 12. jan., ob 15. uri: Die Wildente (Divja raca), 6. predst. za GWA-nedelja in 5. predst. za podeželski abonmá — nedelja; in 19.30: Frauen haben das gern (Žene imajo rade).

Za vse predstave je tudi prosta prodaja vstopnic in abonmá.

● Štrajk mesarskih delavcev v Linzu in Welsu je imel za posledice pomanjkanje in zvišanje cen mesa.

durchaus nicht unwichtig, auch auf diese Dinge hinzuweisen, gerade weil späterhin wiederholt versucht wurde, das Ergebnis der Kärntner Volksabstimmung in einen Sieg des „Deutschtums“ umzudeuten; manche mögen es so aufgefaßt haben; keineswegs alle; und auch vom offiziellen Österreich wurde es anständiger- und verständigerweise nicht so interpretiert. Es ging ja wohl auch nicht anders, da Österreich im eigenen Interesse daran gelegen sein mußte, sich auch diejenigen der Kärntner Slowenen, die 1920 für Jugoslawien gestimmt hatten, als loyale Staatsbürger zu erhalten.

Der Kürze halber übergehen wir hier die zwei Jahrzehnte der „Ersten Republik“ Österreich. Wenn damals die Kärntner Slowenen gelegentlich zu klagen hatten, so sehr viel weniger über Österreich, das als solches auch einer nichtdeutschen Volksgruppe Heimat sein konnte, als über die Deutschnationalen in Kärnten selber, die sich viel weniger, bzw. gar nicht als Österreicher fühlten, sondern als Deutsche, ja als Vorhut des Deutschtums im Kampf gegen die bösen Slaven. Man denke nur an den unseligen Schulverein Südmark, dessen überspannter Deutschnationalismus gerade genug Unheil angerichtet und die Beziehungen zwischen Deutschen und Slaven so schmerzlich vergiftet hat.

Soll man es als belustigend oder eher als schmerzlich empfinden, daß manche dieser „germanischen“ Slowenenfresser oft selber slowenische Namen trugen? Nicht nur nach Ansicht der Slowenen sind Renegaten des eigenen Volkstums meist die schlimmsten Feinde des Volkstums, zu dem sie der Abstammung nach selber gehören. Leider gab und gibt es ähnliche Erscheinungen an vielen Stellen Europas.

(Dalje prihodnjič)

Za Slovenca zmiraj vpisan
na gimnaziji si bil,
nisi bil kedaj izbrisan,
stanovit si bil in čil.

Si oba jezika kraja
in dežele Ti poznal,
més'ce vse in tudi maja
svojemu si zvest ostal.

Fara Tvoja pa ni sama,
saj imaš naslednika,
sina prvega Adáma,
župnika — Adámiča!

S prédniki sedaj pa vsemi
bodi njemu posrednik
v zadnjih časov gosti temi,
on za Te pa priprošnjik!

URADNA OBJAVA

CERKVENI PRISPEVKI

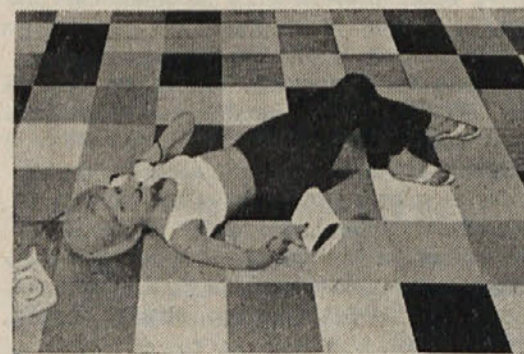
„JAVNI POZIV“

Vse katoličane, ki so dolžni plačevati cerkveni prispevek pa ga za 4. četrtletje 1963 (zaključeno 1. decembra 1963) še niso plačali, pozivamo, da v opominjevalnem roku treh tednov, ki se začne 5. januarja 1964 brez nadaljnega poziva plačajo svoj prispevek do 26. januarja 1964 pri pristojnem župnem cerkvenem svetu in da pokažejo obenem svoj davčni predpis ali mezdni izkaz.

Cerkveni prispevek je po zakonu dolg, ki se mora plačati in Cerkev nima dolžnosti, da bi ga po svojih organih pobirala. Ako prispevek ni plačan, je dovoljena pravna pot. Organi, ki pobirajo cerkveni prispevek, uživajo pravno varstvo in imajo pravico, da zaračunajo do 2% plačljivega cerkvenega prispevka kot pobiralno pristojbino.

Ker se cerkveni prispevek v četrtletnih delnih odplačilih plačuje in sicer 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra, zato na 1. decembra, je bil cerkveni prispevek za vse štiri četrtine že plačljiv, torej celi letni prispevek.

Finančna zbornica krške škofije,
Celovec, Mariannengasse 2

Talne obloge (Bodenbeläge) dobavi oziroma polaga

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA
bratje RUTAR & Co.
Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281

(Nadaljevanje s 1. strani)

s papežem. Ko je zvedel, da gre Pavel VI. v Palestino, se je z njim dogovoril po posebnem poslacu, naj bi se srečala v Jeruzalemu, da po petsto letih spet pride do razgovorov med katoliško Cerkvijo in pravoslavjem.

Pravoslavne Cerkve so v posameznih državah samostojne in med seboj so pravoslavni patriarhi neodvisni, Vendar smatrajo patriarha mesta Carigrada, kjer je bila nekoč prestolnica bizantinskega cesarstva (danes Instambul), za nekakega duhovnega poglavarja vseh pravoslavnih. Imenujejo ga „ekumenskega patriarha“.

Usoda carigradskih patriarhov je bila v zgodovini žalostna, posebno odkar so zavzeli l. 1453 Turki Carigrad. Čeprav so zagotavljali, da puščajo kristjanom versko prostost, je na primer od 239 patriarhov, ki so vladali v Carigradu od turškega prihoda v mesto l. 1453 pa do 1821, ko se je Grčija rešila Turkov, umrlo le 31 v svoji službi. Vse druge so Turki prisilili, da so se odpovedali ali jih usmrtili. Patriarh Ciril Luharis je bil 1638. zadavljen, nakar so ga vrgli v morje. L. 1821 so ekumenskega patriarha Gregorja V. na samo veliko noč na srednjem stolpu patriarhalne bazilike slovensko oblečenega obesili.

Sedanji ekumenski patriarh Athenagoras ima 79 let. Vlada pa le nad okoli 250.000 pravoslavni verniki v turški državi. Vsi drugi pravoslavni spadajo pod druge patriarhe.

Povratek

Na sv. Tri kralje proti večeru je posebno letalo papeža Pavla VI. spet pripeljalo nazaj na rimsko letališče. Tam je izjavil, da je bil neskončno srečen, ko je mogel v Jeruzalemu med obiskovanjem svetih krajev objeti pravoslavnega patriarha Athenagoras. Oba imata namen vsak po svoje prispevati, da bi bili vedno bolj eno, tako kot je Kristus želel.

Papežev romanje je ogromnega pomena za zблиžanje med pravoslavni in katoličani.

● Šestnajst let je delal neki nastavljenec pri neki tvrdki, ne da bi bil socialno zavarovan. Tako je ostal na stara leta brez starostne rente. Višje sodišče je sedaj kaznovalo njegovega bivšega delodajalca k plačevanju te rente.

● Na Dunaju je umrl, podpredsednik Višjega sodišča dr. Karl Fellner star 63 let.

● Predsednik izraelske republike Zalman Chazar je poklonil papežu Pavlu VI. v spomin na njegovo romanje v sveto deželo posebno zlato svetinjo. Na svetinji je prikazan zemljevid Izraela z napisom Romanje v sveto deželo z datumom v latinškem in hebrejskem jeziku. Podobne svetinje v bronu je poklonil tudi osebnostim, ki so spremljale papeža.

● Srčna kap je zadela med proračunsko debato v dunajskem mestnem svetu SPÖ poslanca Josefa Kohla. Njegov frakcijski kolega, zdravnik dr. Alfred Gisel ga je rešil gotove smrti na ta način, da je pričel takoj s srčno masažo, čeravno sta dihanje že prenehala.

Gostilna Mažej, Sele

išče natakario (lahko tudi začetnica). Plača preko pogodbe. Stanovanje in hrana preskrbljena.

Ponudbe poslati na:

ALBIN LEXE, gostilničar,
SELE (ZELL PFARRE)

Puch-, Sissy-, Pony- in Mobylette-mopede motorna vozila, ženska, moška in mladinska športna kolesa v veliki izbiri — po najnižjih cenah — naročite pri domači tvrdki

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!